

СПОРАЗУМ О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ
ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА И ЊИХОВИХ
ДРЖАВА ЧЛАНИЦА, СА ЈЕДНЕ СТРАНЕ, И
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, СА ДРУГЕ СТРАНЕ

КРАЉЕВИНА БЕЛГИЈА,
РЕПУБЛИКА БУГАРСКА,
ЧЕШКА РЕПУБЛИКА,
КРАЉЕВИНА ДАНСКА,
САВЕЗНА РЕПУБЛИКА ЊЕМАЧКА,
РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЈА,
РЕПУБЛИКА ГРЧКА,
КРАЉЕВИНА ШПАНИЈА,
РЕПУБЛИКА ФРАНЦУСКА,
ИРСКА,
РЕПУБЛИКА ИТАЛИЈА,
РЕПУБЛИКА КИПАР,
РЕПУБЛИКА ЛАТВИЈА,
РЕПУБЛИКА ЛИТВАНИЈА,
ВЕЛИКО ВОЈВОДСТВО ЛУКСЕМБУРГ,
РЕПУБЛИКА МАЂАРСКА,
РЕПУБЛИКА МАЛТА,
КРАЉЕВИНА ХОЛАНДИЈА,
РЕПУБЛИКА АУСТРИЈА,
РЕПУБЛИКА ПОЉСКА,
РЕПУБЛИКА ПОРТУГАЛ,
РУМУНИЈА,
РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЈА,
СЛОВАЧКА РЕПУБЛИКА,
РЕПУБЛИКА ФИНСКА,
КРАЉЕВИНА ШВЕДСКА,

УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И СЈЕВЕРНЕ ИРСКЕ,

Уговорне стране Уговора о оснивању Европске заједнице и Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију, те Уговора о Европској унији (у даљем тексту: државе чланице) и

ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА и ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА ЗА АТОМСКУ ЕНЕРГИЈУ

(у даљем тексту: Заједница),

са једне, и

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА,

са друге стране,

у даљем тексту: „стране“

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР чврсте везе између страна и вриједности које су им заједничке, њихову жељу за јачањем тих веза и успостављањем блиског и трајног односа засниваног на узајамности и обостраном интересу, што би Босни и Херцеговини требало да омогући даље јачање и ширење односа са Заједницом;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР значај овог споразума, у оквиру Процеса стабилизације и придруживања са државама југоисточне Европе, за успостављање и учвршћивање стабилног европског поретка заснованог на сарадњи, којем је Европска унија главно упориште, као и у оквиру Пакта стабилности;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР спремност Европске уније да у највећој могућој мјери интегрише Босну и Херцеговину у политичке и економске токове Европе, њен статус потенцијалног кандидата за чланство у Европској унији на основу Уговора о Европској унији (у даљем тексту: Уговор о ЕУ) и испуњења критеријума које је Европски савјет утврдио у јуну 1993. године, као и услова Процеса стабилизације и придруживања, што зависи од успјешног спровођења овог споразума, посебно у погледу регионалне сарадње;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР Европско партнерство са Босном и Херцеговином, које утврђује приоритете дјеловања с циљем подршке напорима државе да се приближи Европској унији;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР одређеност страна да свим средствима допринесу политичкој, економској и институционалној стабилизацији у Босни и Херцеговини и региону, развојем цивилног друштва и демократизацијом, изградњом институција и реформом јавне управе, трговинском интеграцијом у региону, те унапређењем

економске сарадње, као и сарадњом у бројним областима, укључујући правосуђе и унутрашње послове, те јачањем националне и регионалне безбједности;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР опредељеност страна за повећање политичких и економских слобода као основе овог споразума, њихову опредељеност за поштовање људских права и владавину права, укључујући и права припадника националних мањина, те демократске принципе остварене кроз вишестраначки систем са слободним и поштеним изборима;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР опредељеност страна за потпуно спровођење свих принципа и одредаба Повеље Уједињених нација и ОЕБС-а, посебно оних садржаних у Завршном акту Конференције о безбједности и сарадњи у Европи (у даљем тексту: Хелсиншки завршни акт), у закључним документима Мадридске и Бечке конференције, Париској повељи за нову Европу, као и испуњавање обавеза из Дејтонског/Париског споразума и Пакта стабилности за југоисточну Европу, ради доприноса регионалној стабилности и сарадњи између земаља региона;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР опредељеност страна за принципе слободне тржишне привреде и спремност Заједнице да допринесе економским реформама у Босни и Херцеговини, као и опредељеност страна принципима одрживог развоја;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР опредељеност страна за слободну трговину у складу са правима и обавезама које произлазе из чланства у СТО, те њихову примјену на транспарентан и недискриминаторан начин;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР жељу страна да даље развијају редован политички дијалог о билатералним и међународним питањима од заједничког интереса, укључујући регионалне аспекте, имајући у виду Заједничку спољну и безбједносну политику (ЗСБП) Европске уније;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР опредељеност страна да се боре против организованог криминала и да јачају сарадњу у борби против тероризма на основу Декларације Европске конференције од 20. октобра 2001. године;

УВЈЕРЕНЕ да ће Споразум о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту: овај споразум) створити нову климу за економске односе између њих, а изнад свега за развој трговине и улагања, као кључних фактора реструктурирања и осавременивања економије Босне и Херцеговине;

ИМАЈУЋИ НА УМУ опредељеност Босне и Херцеговине да у релевантним областима усклади своје законодавство са законодавством Заједнице, те га ефикасно спроводи;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР вољу Заједнице да пружи одлучну подршку спровођењу реформи и да у тим настојањима користи све расположиве инструменте сарадње, као и техничке, финансијске и економске помоћи на свеобухватној, индикативној

вишегодишњој основи;

ПОТВРЂУЈУЋИ да ће одредбе овог споразума из Дијела III Главе IV Уговора о оснивању Европске заједнице (у даљем тексту: Уговор о ЕЗ) обавезивати Уједињено Краљевство и Ирску, као посебне уговорне стране, а не као државе чланице Заједнице, све док Уједињено Краљевство или Ирска (зависно од случаја) не обавијесте Босну и Херцеговину да су преузеле обавезу, као дио Заједнице, у складу са Протоколом о положају Уједињеног Краљевства и Ирске уз Уговор о ЕУ и Уговор о ЕЗ. Исто важи и за Данску, у складу са Протоколом који је додат уз те уговоре о положају Данске;

ПОДСЈЕЋАЈУЋИ на Загребачки самит, који је позвао на даље јачање односа између држава обухваћених Процесом стабилизације и придруживања и Европске уније, као и на појачану регионалну сарадњу;

ПОДСЈЕЋАЈУЋИ да је Солунски самит оснажио Процес стабилизације и придруживања као оквир политика за односе Европске уније са државама западног Балкана те нагласио перспективу њихове интеграције у Европску унију на основу њиховог напретка у процесу реформи и појединачних достигнућа;

ПОДСЈЕЋАЈУЋИ на потписивање Споразума о слободној трговини у централној Европи (ЦЕФТА) 19. децембра 2006. године у Букурешту, као средства за развијање способности региона за привлачење инвестиција и побољшање могућности за његово интегрисање у глобалну економију;

СПОРАЗУМЈЕЛЕ СУ СЕ О СЉЕДЕЋЕМ:

ЧЛАН 1.

1. Овим се успоставља придруживање између Заједнице и њених држава чланица, с једне, и Босне и Херцеговине, с друге стране.

2. Циљеви овог придруживања су:

- (a) подржавање напора Босне и Херцеговине у јачању демократије и владавине права;
- (b) допринос политичкој, економској и институционалној стабилности у Босни и Херцеговини те стабилизацији у региону;
- (c) пружање прикладног оквира за политички дијалог који омогућава развој блиских политичких односа између страна;
- (d) подржавање напора Босне и Херцеговине у развијању економске и међународне сарадње, између осталог, и усклађивањем њеног законодавства са законодавством Заједнице;
- (e) подржавање настојања Босне и Херцеговине да доврши прелаз у функционалну тржишну привреду,
- (f) промовисање складних економских односа те постепено развијање области слободне трговине између Заједнице и Босне и Херцеговине;
- (g) јачање регионалне сарадње у свим областима обухваћеним овим споразумом.

ГЛАВА I

ОПШТИ ПРИНЦИПИ

ЧЛАН 2.

Поштовање демократских принципа и људских права, проглашених у Универзалној декларацији о људским правима и дефинисаних у Европској конвенцији о заштити људских права и основних слобода, Хелсиншком завршном акту и Париској повељи за нову Европу, поштовање принципа међународног права, укључујући пуну сарадњу са Међународним кривичним судом за бившу Југославију (МКСЈ), те владавине права и принципа тржишне економије, у складу са Документом Бонске конференције КЕБС-а о економској сарадњи, основ су унутрашње и спољне политике страна, те чине битне елементе овог споразума.

ЧЛАН 3.

Борба против ширења оружја за масовно уништавање (у даљњем тексту: „ОМУ“) и начина његове доставе је битни елемент овог споразума.

ЧЛАН 4.

Стране поново потврђују важност коју придају спровођењу међународних обавеза, посебно потпуној сарадњи са МКСЈ-ом.

ЧЛАН 5.

Међународни и регионални мир и стабилност, развој добросусједских односа и поштовање људских и мањинских права од суштинског су значаја за Процес стабилизације и придруживања. Закључивање и спровођење овог споразума зависи од услова Процеса стабилизације и придруживања и заснива се на индивидуалним заслугама Босне и Херцеговине.

ЧЛАН 6.

Босна и Херцеговина је определијелена да настави и јача сарадњу и добросусједске односе са другим државама региона, укључујући и одговарајући ниво узајамних уступака у погледу кретања лица, робе, капитала и услуга, као и развој пројеката од заједничког интереса, посебно оних који се односе на борбу против организованог криминала, корупције, прања новца, илегалних миграција и трговине, укључујући посебно трговину људима, оружјем малог калибра и лаким наоружањем као и недозвољеним дрогама. Ова определијеленост је кључни фактор развоја односа и сарадње између Заједнице и Босне и Херцеговине и тиме доприноси регионалној стабилности.

ЧЛАН 7.

Стране поново потврђују важност коју придају борби против тероризма и спровођењу међународних обавеза у овој области.

ЧЛАН 8.

Придруживање ће се спроводити постепено и биће у потпуности остварено у прелазном периоду од највише шест година.

Савјет за стабилизацију и придруживање, који је основан у складу са чланом 115, редовно ће провјеравати, у правилу једном годишње, начин на који Босна и Херцеговина спроводи овај споразум те усваја и спроводи законодавне, административне, институционалне и економске реформе. Ова провјера ће се вршити у духу преамбуле те у складу са општим принципима овог споразума. Она ће на одговарајући начин узимати у обзир приоритете утврђене Европским партнерством, релевантне за овај споразум, и биће усклађена са механизмима утврђеним Процесом стабилизације и придруживања, посебно са Извјештајем о напретку у Процесу стабилизације и придруживања.

Савјет за стабилизацију и придруживање ће, на основу ове провјере, давати препоруке и може доносити одлуке. Ако се провјером уоче одређене тешкоће, оне могу бити упућене на механизме рјешавања спорова успостављене овим споразумом.

Пуно придруживање оствариваће се постепено. Савјет за стабилизацију и придруживање ће, најкасније треће године од ступања на снагу овог споразума, обавити темељиту провјеру примјене овог споразума. Савјет за стабилизацију и придруживање ће на основу ове провјере процијенити напредак који је постигла Босна и Херцеговина, те може донијети одлуке којим ће се руководити у наредним фазама придруживања.

Наведена провјера неће се примјењивати на слободно кретање робе, за шта је предвиђен посебан распоред у Глави IV.

ЧЛАН 9.

Овај споразум је у потпуности усклађен и спроводи се у складу са релевантним одредбама СТО-а, нарочито са чланом XXIV Општег споразума о царинама и трговини из 1994. године (ГАТТ 1994) и чланом V Општег споразума о трговини услугама (ГАТС).

ГЛАВА II

ПОЛИТИЧКИ ДИЈАЛОГ

ЧЛАН 10.

1. Политички дијалог између страна даље ће се развијати у смислу овог споразума. Он ће пратити и јачати блиске односе између Европске уније и Босне и Херцеговине те доприносити успостављању блиских веза солидарности и нових облика сарадње између страна.

2. Политичким дијалогом посебно се унапређује:

- (a) потпуна интеграција Босне и Херцеговине у заједницу демократских држава и постепено приближавање Европској унији;
- (b) све веће приближавање ставова страна о међународним питањима, укључујући питања у погледу ЗСБП-а, те размјену информација према потреби, посебно о питањима која би могла имати суштински утицај на стране;
- (c) регионална сарадња и развој добросусједских односа;
- (d) заједничка гледишта о безбједности и стабилности у Европи, укључујући сарадњу у областима обухваћеним ЗСБП-ом Европске уније.

3. Стране сматрају да ширење оружја за масовно уништавање (ОМУ) и средстава његове доставе државним и недржавним актерима представља једну од најозбиљнијих пријетњи међународној стабилности и безбједности. Стране су стога сагласне да сарађују и доприносе борби против ширења оружја за масовно уништавање те средстава његове доставе досљедним испуњавањем својих постојећих обавеза које произлазе из међународних уговора и споразума о разоружању и неширењу, као и других релевантних међународних обавеза, и њиховим спровођењем на националном нивоу. Стране су сагласне да је ова одредба битни елемент овог споразума и да ће бити дио политичког дијалога који ће пратити и консолидовати ове елементе.

Стране су надаље сагласне да сарађују и доприносе борби против ширења оружја за масовно уништавање те начина његове доставе:

- (a) предузимањем корака за потписивање, ратификацију или приступање, те потпуним спровођењем свих других релевантних међународних инструмената;
- (b) успостављањем дјелотворног система националне контроле извоза, којим се контролише извоз и транзит робе сродне оружју за масовно уништавање, укључујући контролу крајњег коришћења технологија двоструке намјене, и који садржи дјелотворне санкције за кршење контроле извоза.

Политички дијалог о овом питању може се одвијати на регионалној основи.

ЧЛАН 11.

1. Политички дијалог одвија се првенствено унутар Савјета за стабилизацију и придруживање, који има општу надлежност за свако питање које би стране жељеле да изнесу пред њега.
2. На захтјев страна, политички дијалог се може одвијати и у сљедећим облицима:
  - (a) када је потребно, на састанцима високих званичника Босне и Херцеговине, са једне, и Предсједништва Савјета Европске уније, генералног секретара/високог представника за Заједничку спољну и безбједносну политику и Комисије Европских заједница (у даљем тексту: Европска комисија), са друге стране;
  - (b) пуним коришћењем свих дипломатских канала између страна, укључујући одговарајуће контакте у трећим државама и у Уједињеним нацијама, ОЕБС-у, Савјету Европе и другим међународним форумима;
  - (c) свим другим средствима која могу корисно допринијети учвршћивању, развоју и јачању овог дијалога, укључујући и она утврђена у Солунској агенди, усвојеној у Закључцима Европског савјета у Солуну 19. и 20. јуна 2003. године.

ЧЛАН 12.

Политички дијалог на парламентарном нивоу одвија се у оквиру Парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање основаног у складу са чланом 121.

ЧЛАН 13.

Политички дијалог може се одвијати у мултилатералном оквиру, те као регионални дијалог у којем учествују остале државе региона, укључујући и дијалог у оквиру Форума ЕУ - западни Балкан.

ГЛАВА III РЕГИОНАЛНА САРАДЊА

ЧЛАН 14.

У складу са својом опередијељеношћу за међународни и регионални мир и стабилност као и за развој добросусједских односа, Босна и Херцеговина ће активно промовисати регионалну сарадњу. Програми помоћи Заједнице могу подржати пројекте који имају регионалну или прекограничну димензију.

Увијек када Босна и Херцеговина намјерава да јача сарадњу са неком од држава наведених у чл. 15, 16. и 17, о томе ће обавијестити и консултовати се са Заједницом и њеним државама чланицама у складу са одредбама утврђеним у Глави X.

Босна и Херцеговина ће у потпуности спроводити постојеће билатералне споразуме о слободној трговини о којима се преговарало у складу са Меморандумом о разумијевању о либерализацији трговине и трговинским олакшицама, који је Босна и Херцеговина потписала у Бриселу 27. јуна 2001. године, и са Споразумом о слободној трговини у централној Европи, који је потписан у Букурешту 19. децембра 2006. године.

ЧЛАН 15.

Сарадња са другим државама које су потписале Споразум о стабилизацији и придруживању

Након потписивања овог споразума, Босна и Херцеговина ће почети преговоре са државама које су већ потписале Споразум о стабилизацији и придруживању, ради закључивања билатералних уговора о регионалној сарадњи, чији је циљ повећање обима сарадње између тих држава.

Главни елементи тих уговора биће:

- (a) политички дијалог;
- (b) успостављање области слободне трговине, у складу са одговарајућим одредбама СТО-а;
- (c) узајамни уступци у погледу кретања радника, пословног настањивања, пружања услуга, текућих плаћања и кретања капитала, као и других политика које се односе на кретање лица, на нивоу предвиђеним овим споразумом;
- (d) одредбе о сарадњи у другим областима, без обзира да ли су оне обухваћене овим споразумом или не, а посебно у области правосуђа и унутрашњих послова.

По потреби, ти уговори ће садржавати одредбе о успостављању потребних институционалних механизма.

Ови уговори ће бити закључени у року од двије године од ступања на снагу овог споразума. Спремност Босне и Херцеговине да закључи ове уговоре биће услов за даљи развој односа између Европске уније и Босне и Херцеговине.

Босна и Херцеговина ће покренути сличне преговоре са осталим државама у региону када ове државе потпишу Споразум о стабилизацији и придруживању.

ЧЛАН 16.

Сарадња са осталим државама обухваћеним Процесом стабилизације и придруживања

Босна и Херцеговина ће наставити регионалну сарадњу са осталим државама које су обухваћене Процесом стабилизације и придруживања у неким или у свим областима сарадње које обухвата овај споразум, посебно у оним која су од обостраног интереса. Таква сарадња ће увијек бити у складу са принципима и циљевима овог споразума.

ЧЛАН 17.

Сарадња са другим државама кандидатима за приступање Европској унији које нису обухваћене Процесом стабилизације и придруживања

1. Босна и Херцеговина треба да јача сарадњу и закључи уговор о регионалној сарадњи са сваком другом државом кандидатом за приступање Европској унији која није обухваћена Процесом стабилизације и придруживања, у било којој области сарадње коју обухвата овај споразум. Циљ таквог уговора требало би да буде постепено усклађивање билатералних односа између Босне и Херцеговине и те државе са релевантним сегментом односа између Заједнице и њених држава чланица и те државе.

2. Прије истека прелазног периода из члана 18. (1), Босна и Херцеговина ће са Турском, која је успоставила царинску унију са Заједницом, на обострано корисној основи закључити споразум о успостављању области слободне трговине, у складу са чланом XXIV ГАТТ 1994, те о либерализацији пословног настањивања и пружања услуга између њих на нивоу који одговара овом споразуму, у складу са чланом V ГАТС-а.

ГЛАВА IV
СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ РОБЕ

ЧЛАН 18.

1. Заједница и Босна и Херцеговина постепено ће успоставити област слободне трговине у периоду од највише пет година, почевши од ступања на снагу овог споразума, у складу са одредбама овог споразума, ГАТТ-а 1994 и СТО-а. При томе ће узети у обзир посебне услове утврђене у даљем тексту.

2. У класификацији робе у трговини између страна примјењиваће се Комбинована номенклатура.

3. У сврху овог споразума, царине и таксе које имају исти учинак као царине укључују сваку дажбину или таксу било које врсте која је наметнута у вези са увозом или извозом робе, укључујући сваки облик додатне дажбине или таксе у вези са таквим увозом или извозом, али не укључује било које:

- (a) таксе једнаке унутрашњем порезу уврђеном у складу са одредбама члана III став 2. ГАТТ-а 1994,
- (b) антидампиншке или компензаторне мјере,
- (c) накнаде или таксе пропорционалне трошковима пружене услуге.

4. Полазна царина за сваки производ на коју ће се примјењивати постепена снижења царина утврђена овим споразумом биће:

- (a) Јединствена царинска тарифа Заједнице, која је уведена у складу са Уредбом Савјета (ЕЕЗ) бр. 2658/87¹, која се стварно примјењује *erga omnes* на дан потписивања овог споразума,
- (b) Царинска тарифа Босне и Херцеговине за 2005. годину, која је у примјени².

5. Снижене царине које ће примјењивати Босна и Херцеговина, обрачунате како је утврђено у овом споразуму, заокруживаће се на најближе децималне бројеве према уобичајеним аритметичким принципима. У том смислу, сви бројеви мањи од 5 након првог децималног мјеста биће заокружени на најближи нижи децимални број, и сви бројеви који су већи од 5 (укључујући и 5) након првог децималног мјеста биће заокружени на најближи виши децимални број.

6. Ако се након потписивања овог споразума примијени било какво снижење царина на *erga omnes* основи, посебно снижења која произлазе из:

- (a) преговора о царинама у СТО-у, или
- (b) у случају приступања Босне и Херцеговине СТО-у, или
- (c) накнадних снижења након приступања Босне и Херцеговине СТО-у,

---

¹ Уредба Савјета (ЕЕЗ) бр. 2658/87 ("Сл. гласник" , број 256, од 07.09.1987. године, стр. 1), како се допуњује.

² "Службени гласник БиХ", бр. 58/04, од 22.12.2004. године

такве снижене царине замијениће полазну царину наведену у ставу 4. од дана од када се таква снижења примјењују.

7. Заједница и Босна и Херцеговина обавјештаваће једна другу о својим полазним царинама и свакој њиховој промјени.

ПОГЛАВЉЕ I

ИНДУСТРИЈСКИ ПРОИЗВОДИ

ЧЛАН 19.

Дефиниција

1. Одредбе овог поглавља примјењиваће се на производе поријеклом из Заједнице или Босне и Херцеговине наведене у поглављима од 25 до 97 Комбиноване номенклатуре, са изузетком производа наведених у Анексу I § I (ii) Споразума о пољопривреди СТО-а.
2. Трговина између страна производима обухваћеним Уговором о оснивању Европске заједнице за атомску енергију одвијаће се у складу са одредбама тог уговора.

ЧЛАН 20.

Уступци Заједнице за индустријске производе

1. Царине на увоз у Заједницу индустријских производа поријеклом из Босне и Херцеговине и таксе које имају исти учинак биће укинуге ступањем на снагу овог споразума.
2. Количинска ограничења на увоз у Заједницу индустријских производа поријеклом из Босне и Херцеговине и мјере које имају исти учинак биће укинуге ступањем на снагу овог споразума.

ЧЛАН 21.

Уступци Босне и Херцеговине за индустријске производе

1. Царине на увоз у Босну и Херцеговину индустријских производа поријеклом из Заједнице, осим оних наведених у Анексу I, биће укинуге ступањем на снагу овог споразума.
2. Таксе које имају исти учинак као царине на увоз у Босну и Херцеговину за индустријске производе поријеклом из Заједнице биће укинуге ступањем на снагу овог споразума.
3. Царине на увоз у Босну и Херцеговину индустријских производа поријеклом из Заједнице које су наведене у Анексу I(a), I(b) и I(c) постепено ће се снижавати и укинуге у складу са временским распоредом наведеним у том анексу.
4. Количинска ограничења на увоз у Босну и Херцеговину индустријских производа поријеклом из Заједнице и мјере које имају исти учинак биће укинуге даном ступања на снагу овог споразума.

ЧЛАН 22.

Царине и ограничења извоза

1. Ступањем на снагу овог споразума, Заједница и Босна и Херцеговина ће укинути све извозне царине и таксе које имају исти учинак у међусобној трговини.
2. Ступањем на снагу овог споразума, Заједница и Босна и Херцеговина ће међусобно укинути сва количинска ограничења на извоз и мјере које имају исти учинак.

ЧЛАН 23.

Бржа снижења царина

Босна и Херцеговина исказује спремност да снижава своје царине у трговини са Заједницом брже него што је утврђено чланом 21, ако то дозволи њена општа економска ситуација и ситуација у одговарајућем привредном сектору.

Савјет за стабилизацију и придруживање анализираће ситуацију у овом погледу те дати одговарајуће препоруке.

ПОГЛАВЉЕ II

ПОЉОПРИВРЕДА И РИБАРСТВО

ЧЛАН 24.

Дефиниција

1. Одредбе овог поглавља примјењиваће се на трговину пољопривредним и рибљим производима поријеклом из Заједнице или из Босне и Херцеговине.
2. Израз "пољопривредни и рибљи производи" односи се на производе наведене у поглављима од 1 до 24 Комбиноване номенклатуре, те на производе наведене у Анексу I §I (ii) Споразума о пољопривреди СТО-а.
3. Ова дефиниција укључује рибу и рибље производе обухваћене Поглављем 3, тарифним бројевима 1604 и 1605 и тарифним ставовима 0511 91, 1902 20 10 и 2301 20 00.

ЧЛАН 25.

Прерађени пољопривредни производи

Протокол 1 утврђује трговинске аранжмане за прерађене пољопривредне производе који су у њему наведени.

ЧЛАН 26.

Укидање количинских ограничења за пољопривредне и рибље производе

1. Од дана ступања на снагу овог споразума, Заједница ће укинути сва количинска ограничења и мјере које имају исти учинак на увоз пољопривредних и рибљих производа поријеклом из Босне и Херцеговине.
2. Од дана ступања на снагу овог споразума, Босна и Херцеговина ће укинути сва количинска ограничења и мјере које имају исти учинак на увоз пољопривредних и рибљих производа поријеклом из Заједнице.

ЧЛАН 27.

Пољопривредни производи

1. Од дана ступања на снагу овог споразума, Заједница ће укинути царине и таксе које имају исти ефекат на увоз пољопривредних производа поријеклом из Босне и Херцеговине, осим оних из тарифних бројева 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 и

2204 Комбиноване номенклатуре.

За производе обухваћене поглављима 7 и 8 Комбиноване номенклатуре, за које Јединствена царинска тарифа предвиђа примјену *ad valorem* царина и специфичних царина, укидање се примјењује само на *ad valorem* дио царине.

2. Од дана ступања на снагу овог споразума, Заједница ће утврдити царине које се примјењују на увоз у Заједницу производа од јунетине (*бабу-бееф*), утврђених у Анексу II, који су поријеклом из Босне и Херцеговине, на нивоу од 20 % *ad valorem* царине и 20 % специфичне царине утврђене у Јединственој царинској тарифи, у оквиру годишње царинске квоте од 1,500 тона изражених у нето тежини трупова.

3. Од дана ступања на снагу овог споразума, Заједница ће примјењивати бесцарински приступ на увоз у Заједницу за производе поријеклом из Босне и Херцеговине из тарифних бројева 1701 и 1702 Комбиноване номенклатуре, у оквиру годишње царинске квоте од 12.000 тона (у нето тежини).

4. Од дана ступања на снагу овог споразума, Босна и Херцеговина ће:

- (a) укинути царине које се примјењују на увоз одређених пољопривредних производа поријеклом из Заједнице, наведених у Анексу III (a);
- (b) постепено снижавати царине које се примјењују на увоз одређених пољопривредних производа поријеклом из Заједнице, наведених у Анексу III(b), III(c) и III(d), у складу са временским распоредом утврђеним за сваки производ у том анексу.
- (c) укинути царине које се примјењују на увоз одређених пољопривредних производа поријеклом из Заједнице наведених у Анексу III (e) у оквиру царинске квоте назначене за те производе.

5. Протокол 7 утврђује аранжмане који се примјењују на вина и алкохолна пића која су у њему наведена.

ЧЛАН 28.

Риба и рибљи производи

1. Од дана ступања на снагу овог споразума, Заједница ће укинути све царине или таксе које имају исти учинак на рибу и рибље производе поријеклом из Босне и Херцеговине, осим за оне наведене у Анексу IV. Производи наведени у Анексу IV подлијежу одредбама које су у њему утврђене.

2. Од дана ступања на снагу овог споразума, Босна и Херцеговина ће укинути царине или таксе које имају исти учинак на рибу и рибље производе поријеклом из Заједнице, у складу са одредбама утврђеним у Анексу V.

ЧЛАН 29.

Клаузула о ревидирању

Узимајући у обзир обим трговине пољопривредним и рибљим производима између страна, њихову посебну осјетљивост, правила заједничких политика Заједнице, политике пољопривреде и рибарства у Босни и Херцеговини, улогу пољопривреде и рибарства у привреди Босне и Херцеговине, те резултате мултилатералних трговинских преговора у оквиру СТО-а, као и коначног приступања Босне и Херцеговине СТО-у, Заједница и Босна и Херцеговина ће у оквиру Савјета за стабилизацију и придруживање најкасније у року од три године након ступања на снагу овог споразума, за сваки појединачни производ, на одговарајући начин и на реципрочној основи истражити могућности одобравања даљих узајамних уступака ради постизања веће либерализације трговине пољопривредним и рибљим производима.

ЧЛАН 30.

Без обзира на остале одредбе овог споразума, а посебно члана 39, те с обзиром на посебну осјетљивост тржишта пољопривредних и рибљих производа, уколико увоз производа поријеклом из једне од страна који су предмет уступака одобрених на основу чланова од 25 до 28. другој страни проузрокује озбиљан поремећај тржишта или домаћих регулаторних механизма, обје стране ће одмах започети консултације ради проналажења одговарајућег рјешења. У очекивању таквог рјешења, погођена страна може предузети одговарајуће мјере које буде сматрала потребним.

ЧЛАН 31.

Заштита географских ознака за пољопривредне и рибље производе и храну, осим вина и алкохолних пића

1. Босна и Херцеговина ће обезбиједити заштиту географских ознака Заједнице регистрованих у Заједници на основу Уредбе Савјета (ЕЗ) бр. 510/2006 од 20. марта 2006. године о заштити географских ознака и ознака поријекла пољопривредних и прехранбених производа³, у складу са условима овог члана. Географске ознаке Босне и Херцеговине за пољопривредне и рибље производе биће прикладне за регистрацију у Заједници према условима утврђеним овом уредбом.

2. Босна и Херцеговина ће на својој територији забранити сваку употребу назива заштићених у Заједници за упоредиве производе који нису у складу са спецификацијом географске ознаке. Ово ће се примјењивати чак и кад је наведено право географско поријекло робе, када се предметна географска ознака користи у преводу и када је назив попраћен изразима као што су: «врста», «тип», «стил», «имитација», «метод», или другим изразима те врсте.

3. Босна и Херцеговина ће одбити регистрацију жига чија употреба одговара

³ "Сл. гласник", број 93, од 31.03.2006. године, стр. 12. Уредбе како је измијењена и допуњена Уредбом Савјета (ЕЗ) бр. 1791/2006 ("Сл. гласник", број 363, од 20.12.2006. године, стр. 1)

ситуацијама наведеним у ставу 2.

4. Жигови чија употреба одговара ситуацијама наведеним у ставу 2, а који су регистровани у Босни и Херцеговини или који су настали употребом, престаће се употребљавати у року од шест година од ступања на снагу овог споразума. Међутим, ово се неће примјењивати на жигове регистроване у Босни и Херцеговини и жигове који су настали употребом, а који су у власништву држављана трећих држава, под условом да нису такве природе да на било који начин обмањују јавност у погледу квалитета, спецификације и географског поријекла робе.

5. Свака употреба географских ознака заштићених у складу са ставом 1, као израза увријезених у свакодневном говору или уобичајених назива за такву робу у Босни и Херцеговини, престаће најкасније 31. децембра 2013. године.

6. Босна и Херцеговина ће обезбиједити заштиту наведену у ст. од 1. до 5. на сопствену иницијативу, као и на захтјев заинтересоване стране.

ПОГЛАВЉЕ III
ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

ЧЛАН 32.

Дјелокруг примјене

Одредбе овог поглавља примјењиваће се на трговину свим производима између страна, осим у случајевима када је другачије предвиђено овим споразумом или Протоколом 1.

ЧЛАН 33.

Повољније концесије

Одредбе ове главе неће ни на који начин утицати на примјену повољнијих мјера било које стране на унилатералној основи.

ЧЛАН 34.

Мировање

1. Од дана ступања на снагу овог споразума, у трговини између Заједнице и Босне и Херцеговине неће се уводити нове увозне или извозне царине или таксе које имају исти учинак, нити ће се оне које се већ примјењују повисивати.
2. Од дана ступања на снагу овог споразума, у трговини између Заједнице и Босне и Херцеговине неће се уводити нова количинска ограничења на увоз или извоз или мјере које имају исти учинак, нити ће се оне које већ постоје учинити рестриктивнијим.
3. Не доводећи у питање уступке предвиђене чл. 25, 26, 27. и 28, одредбе ст. 1. и 2. овог члана неће ни на који начин ограничавати вођење политика Босне и Херцеговине и Заједнице у области пољопривреде и рибарства ни предузимање свих мјера у оквиру тих политика, уколико то не утиче на режим увоза из анекса од III до V и Протокола 1.

ЧЛАН 35.

Забрана фискалне дискриминације

1. Заједница и Босна и Херцеговина уздржаће се од увођења и укинуће гдје постоји сваку мјеру или праксу унутрашње фискалне природе којом се, директно или индиректно, уводи дискриминација производа једне стране и сличних производа поријеклом са територије друге стране.
2. За производе који се извозе на територију једне од страна не може се остварити поврат унутрашњих индиректних пореза који је већи од износа

индиректног пореза који је за њих прописан.

ЧЛАН 36.

Царинске таксе фискалне природе

Одредбе које се односе на укидање увозних царина такође ће се примјењивати и на царинске таксе фискалне природе.

ЧЛАН 37.

Царинске уније, области слободне трговине и прекогранични договори

1. Овим споразумом не спречава се одржавање или успостављање царинских унија, области слободне трговине или договора о пограничној трговини, осим ако се њима мијењају трговински договори предвиђени овим споразумом.
2. Током прелазног периода, утврђеног чланом 18, овај споразум неће утицати на спровођење посебних преференцијалних договора којима се уређује кретање робе, који су утврђени пограничним споразумима претходно закљученим између једне или више држава чланица и Босне и Херцеговине, или који произлазе из билатералних споразума наведених у Глави III, које је закључила Босна и Херцеговина ради унапређења регионалне трговине.
3. У Савјету за стабилизацију и придруживање одржавање се консултације између страна у вези са споразумима који су наведени у ст. 1. и 2. овог члана те, кад то буде затражено, у вези са другим битним питањима која се односе на њихове трговинске политике према трећим државама. Нарочито у случају приступања неке треће земље Унији, такве консултације одржавање се како би се обезбиједило узимање у обзир обостраних интереса Заједнице и Босне и Херцеговине наведених у овом споразуму.

ЧЛАН 38.

Дампинг и субвенције

1. Ниједна одредба овог споразума не спречава било коју страну да предузима заштитне трговинске мјере у складу са ставом 2. овог члана и чланом 39.
2. Ако једна од страна сматра да у трговини са другом страном долази до дампинга и/или субвенционирања које подлијеже компензаторним мјерама, та страна може предузети одговарајуће мјере против такве праксе у складу са Споразумом СТО-а о спровођењу члана VI ГАТТ-а 1994. или са Споразумом СТО-а о субвенцијама и компензаторним мјерама, те са одговарајућим домаћим законодавством.

ЧЛАН 39.

Општа заштитна клаузула

1. У односима између страна примјењиваће се одредбе члана XIX ГАТТ-а 1994. и Споразума СТО-а о заштитним мјерама.
2. Без обзира на став 1. овог члана, кад се неки производ једне стране увози на територију друге стране у толико повећаним количинама и под таквим условима да узрокује или би могло проузроковати:
  - (a) озбиљну штету домаћој индустрији сличних или директно конкурентних производа на територији стране увознице; или
  - (b) озбиљне поремећаје у било којем сектору привреде или тешкоће које би могле изазвати озбиљно погоршање економске ситуације у некој регији стране увознице,

страна увозница може предузети одговарајуће билатералне заштитне мјере под условима и у складу са поступцима утврђеним овим чланом.

3. Билатералне заштитне мјере усмјерене на увоз из друге стране неће премашивати мјере неопходне за рјешавање проблема наведених у ставу 2, који су настали примјеном овог споразума. Усвојене заштитне мјере требало би да се састоје од суспензије повећања или смањења маргина повластица предвиђених овим споразумом за односни производ до максималног лимита који одговара полазној царини из члана 18, став 4. (a) и (b) и став 6 за тај исти производ. Такве мјере садржаваће јасне елементе који постепено воде њиховом укидању најкасније до краја утврђеног периода и неће се спроводити дуже од двије године.

У крајње изузетним околностима, мјере могу бити продужене за додатни период од највише двије године. Ниједна билатерална заштитна мјера неће се примјењивати на увоз производа који је претходно био предмет такве мјере, најмање четири године од истека те мјере.

4. У случајевима који су наведени у овом члану, прије предузимања мјера које он предвиђа, или у случајевима на које се примјењује став 5. (b) овог члана, Заједница ће са своје стране или Босна и Херцеговина са своје, зависно од случаја, што је прије могуће доставити Савјету за стабилизацију и придруживање све релевантне информације потребне за темељито испитивање ситуације, ради проналажења рјешења које је прихватљиво за обје стране.

5. У спровођењу ст. 1, 2, 3. и 4. примјењиваће се сљедеће одредбе:

- (a) Проблеми настали из ситуације наведене у овом члану одмах ће бити упућени на разматрање Савјету за стабилизацију и придруживање, који може донијети било коју одлуку потребну за отклањање ових проблема.

Ако Савјет за стабилизацију и придруживање или страна извозница не

донесе одлуку којом се отклањају проблеми, или ако се не постигне друго задовољавајуће рјешење у року од 30 дана од упућивања предмета Савјету за стабилизацију и придруживање, страна увозница може усвојити одговарајуће мјере ради рјешавања проблема у складу са овим чланом. Приликом одабира заштитних мјера, првенство се мора дати мјерама које најмање ремете спровођење договора утврђених овим споразумом. Заштитне мјере примијењене у складу са чланом XIX ГАТТ-а 1994. и Споразумом СТО-а о заштитним мјерама задржаће ниво/маргину повластице одобрене на основу овог споразума.

- (b) Када ванредне и критичне околности које захтијевају тренутно дјеловање онемогућавају претходно обавјештавање или разматрање, као што може бити случај, страна у питању може, у ситуацијама које су наведене у овом члану, смјеста примјењивати привремене мјере које су потребне за рјешавање те ситуације и о томе ће одмах обавијестити другу страну.

О заштитним мјерама одмах ће бити обавијештен Савјет за стабилизацију и придруживање и о њима ће се водити периодичне консултације унутар тог тијела, посебно ради утврђивања временског распореда њиховог укидања, чим то околности дозволе.

6. У случају да Заједница или Босна и Херцеговина увоз производа који би могао изазвати тешкоће из овог члана подвргне административном поступку чија је сврха брзо прибављање информација о кретању трговинских токова, о томе ће обавијестити другу страну.

ЧЛАН 40.

Клаузула о несташици

1. Када поступање по одредбама ове главе доводи до:
- (a) озбиљне несташице или пријетње од несташице прехранбених или других производа који су битни за страну извозницу; или
  - (b) поновног извоза у трећу државу производа на који страна извозница примјењује количинска извозна ограничења, извозне царине или мјере или таксе које имају исти учинак, те када наведене ситуације изазову или би могле изазвати веће тешкоће за страну извозницу,

та страна може предузети одговарајуће мјере под условима и у складу са поступцима који су утврђени овим чланом.

2. Приликом одабира мјера, предност се мора дати оним које најмање ремете функционисање аранжмана из овог споразума. Ове мјере неће се примјењивати на начин који би представљао средство произвољне или неоправдане дискриминације

у случајевима у којима преовладавају исти услови, или средство прикривеног ограничавања трговине, те ће бити укинуте када околности више не буду оправдавале њихово постојање.

3. Прије предузимања мјера предвиђених у ставу 1. овог члана или што је прије могуће у случајевима на које се односи став 4. овог члана, Заједница или Босна и Херцеговина ће, зависно од случаја, Савјету за стабилизацију и придруживање доставити све релевантне информације ради проналажења рјешења које је прихватљиво за све стране. Стране се могу унутар Савјета за стабилизацију и придруживање усагласити о било којим средствима потребним за отклањање тешкоћа. Ако се у року од 30 дана од упућивања предмета Савјету за стабилизацију и придруживање не постигне договор, страна извозница може примијенити мјере из овог члана на извоз тих производа.

4. Када изузетне и критичне околности које захтијевају тренутно дјеловање онемогућавају претходно обавјештавање или разматрање, што може бити случај, Заједница или Босна и Херцеговина могу почети примјењивати мјере предострожности које су потребне за рјешавање ситуације, и о томе ће одмах обавијестити другу страну.

5. Савјет за стабилизацију и придруживање одмах ће бити обавијештен о свим мјерама примјењеним у складу са овим чланом и о њима ће се водити периодичне консултације у оквиру тог тијела, посебно ради утврђивања временског распореда њиховог укидања, чим то околности дозволе.

ЧЛАН 41.

Државни монополи

Босна и Херцеговина ће прилагодити све државне монополе комерцијалне природе како би обезбиједила да ступањем на снагу овог споразума не буде дискриминације између држављана држава чланица и Босне и Херцеговине у погледу услова под којима се роба набавља и пласира на тржиште.

ЧЛАН 42.

Правила о поријеклу

Осим ако није другачије предвиђено овим споразумом, Протоколом 2. утврђују се правила о поријеклу за примјену одредаба овог споразума.

ЧЛАН 43.

Дозвољена ограничења

Овај споразум не спречава забране или ограничења увоза, извоза или промета робе у транзиту, која су оправдана ради заштите: јавног морала, јавне политике или јавне безбједности; заштите здравља и живота људи, животиња или биљака; заштите националног блага умјетничке, историјске или археолошке вриједности или заштите интелектуалне, индустријске и трговинске својине или правила која се односе на злато и сребро. Међутим, такве забране или ограничења неће представљати средство произвољне дискриминације или прикривеног ограничења трговине између страна.

ЧЛАН 44.

Изостанак административне сарадње

1. Стране су сагласне да је административна сарадња од суштинског значаја за спровођење и контролу преференцијалног третмана одобреног у овој глави и наглашавају своје опредјељење за сузбијање неправилности и превара у области царина и питања која се односе на царине.

2. Ако једна од страна, на основу објективних информација, установи да је дошло до изостанка административне сарадње и/или до неправилности или преваре у складу са овом главом, та страна може привремено обуставити одговарајући преференцијални третман за односни производ(е), у складу са овим чланом.

3. У смислу овог члана, изостанак административне сарадње значи *inter alia*:

- (a) поновљено непоштовање обавеза провјере статуса поријекла односног(их) производа;
- (b) поновљено одбијање или непотребно одгађање обављања и/или обавјештавања о резултатима накнадне провјере доказа о поријеклу;
- (c) поновљено одбијање или непотребно одгађање прибављања одобрења за извршење задатака административне сарадње ради провјере вјеродостојности докумената или тачности информација које су релевантне за одобравање датог преференцијалног третмана.

У смислу овог члана, неправилност или превара може се установити *inter alia* у случају наглог пораста, без задовољавајућег објашњења, увоза робе који премашује уобичајени ниво производње и извозних капацитета друге стране, а који је повезан са објективним информацијама о неправилностима или превари.

4. Примјена привремене обуставе зависиће од сљедећих услова:

- (a) Страна која је, на основу објективне информације, установила изостанак административне сарадње и/или неправилности или преваре, обавијестиће, без непотребног одгађања, Одбор за стабилизацију и придруживање о својим налазима заједно са објективним информацијама, те започети консултације

- унутар Одбора за стабилизацију и придруживање, на основу свих релевантних информација и објективних налаза, с циљем проналажења рјешења прихватљивог за обје стране.
- (b) Ако стране започну консултације унутар Одбора за стабилизацију и придруживање, као што је наведено, и ако се не сагласе о прихватљивом рјешењу у року од три мјесеца након обавјештења, страна у питању може привремено обуставити релевантни преференцијални третман односног(их) производа. Одбор за стабилизацију и придруживање ће без непотребног одгађања бити обавијештен о привременој обустави.
- (c) Привремене обуставе из овог члана биће ограничене на минимум потребног да се заштите финансијски интереси стране у питању. Оне неће прелазити период од шест мјесеци, који се може обновити. О привременим обуставама ће одмах након њиховог усвајања бити обавијештен Одбор за стабилизацију и придруживање. Оне ће бити предмет периодичних консултација унутар Одбора за стабилизацију и придруживање, посебно с циљем њиховог укидања чим услови за њихову примјену не буду више постојали.
5. Истовремено са обавјештавањем Одбора за стабилизацију и придруживање у складу са ставом 4 (а) овог члана, односна страна треба да објави обавјештење за увознике у свом службеном гласилу. У обавјештењу за увознике треба да буде наведено да су, у вези са односним производом, на основу објективних информација, установљени изостанак административне сарадње и/или неправилности или преваре.

ЧЛАН 45.

Финансијска одговорност

У случају када надлежне власти приликом извоза учине грешку у правилном управљању преференцијалним системом, а нарочито у примјени одредаба Протокола 2, када ова грешка доводи до посљедица у смислу увозних царина, страна која се суочава са таквим посљедицама може затражити од Савјета за стабилизацију и придруживање да испита могућности усвајања свих одговарајућих мјера с циљем рјешавања ситуације.

ЧЛАН 46.

Примјена овог споразума неће утицати на примјену одредаба права Заједнице на Канарска острва.

ГЛАВА V

КРЕТАЊЕ РАДНИКА, ПОСЛОВНО НАСТАЊИВАЊЕ, ПРУЖАЊЕ УСЛУГА, КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

ПОГЛАВЉЕ I

КРЕТАЊЕ РАДНИКА

ЧЛАН 47.

1. Према условима и начинима примјењивим у свакој држави чланици:
  - (a) у третману радника који су држављани Босне и Херцеговине и који су законито запослени на територији неке државе чланице не смије бити никакве дискриминације на основу држављанства, у погледу услова рада, накнаде за рад или отпуштања са радног мјеста, у поређењу са држављанима те државе;
  - (b) супружник и дјеца радника који је законито запослен на територији неке државе чланице, а који легално бораве на њеној територији, изузимајући сезонске раднике и раднике који долазе на основу билатералних споразума у смислу члана 48, осим ако таквим споразумима није другачије предвиђено, имају приступ тржишту рада те државе чланице, током периода запослења одобреног том раднику.
2. Босна и Херцеговина ће, зависно од услова и модалитета који се примјењују у тој држави, радницима који су држављани неке државе чланице и који су законито запослени на њеној територији, као и њиховим супружницима и дјецом који легално бораве у Босни и Херцеговини, одобрити третман предвиђен ставом 1.

ЧЛАН 48.

1. Узимајући у обзир ситуацију на тржишту рада у државама чланицама и под условима утврђеним њиховим законодавством, те у складу са правилима која су у тим државама на снази у вези са кретањем радника:
  - (a) потребно је сачувати и, по могућности, побољшати постојеће погодности приступа запошљавању које државе чланице омогућавају радницима из Босне и Херцеговине на основу билатералних споразума;
  - (b) остале државе чланице размотриће могућност склапања сличних споразума.
2. Савјет за стабилизацију и придруживање размотриће након три године могућа даља побољшања, укључујући погодности у приступу стручној обуци, а у складу са правилима и поступцима који су на снази у државама чланицама и водећи рачуна о ситуацији на тржишту рада у државама чланицама и у Заједници.

ЧЛАН 49.

1. Биће утврђена правила за координацију система социјалне сигурности за раднике са држављанством Босне и Херцеговине који су законито запослени на територији неке државе чланице и за чланове њихових породица који легално бораве на њеној територији. У том смислу, Савјет за стабилизацију и придруживање донијеће одлуку која неће утицати ни на каква права или обавезе из билатералних споразума, ако се њима предвиђа повољнији третман, а која ће садржавати сљедеће одредбе:

- (a) сви периоди осигурања, запослења или боравка које су ти радници провели у различитим државама чланицама сабирају се ради остваривања права на пензије и ренте осигурања за случај старости, инвалидности и смрти, те права на здравствену заштиту тих радника и чланова њихових породица;
- (b) све пензије и ренте осигурања за случај старости, смрти, несреће на раду или професионалне болести, односно инвалидитета узрокованог њима, изузев примања на која се не плаћају доприноси, биће слободно преносиве у висини утврђеној законом државе или држава чланица дужника;
- (c) ти радници примају породични додатак за чланове својих породица на начин како је горе утврђено.

2. Босна и Херцеговина ће радницима који су држављани државе чланице и који су законито запослени на њеној територији и члановима њихових породица који легално бораве на њеној територији одобрити третман сличан ономе који је наведен у ставу 1. тач. б) и ц).

ПОГЛАВЉЕ II

ПОСЛОВНО НАСТАЊИВАЊЕ

ЧЛАН 50.

Дефиниције

За потребе овог споразума:

- (a) "Друштво Заједнице" или "друштво Босне и Херцеговине" значи друштво основано у складу са законима неке државе чланице или Босне и Херцеговине чије се регистровано сједиште или централна управа или главно пословно сједиште налази на територији Заједнице или Босне и Херцеговине. Међутим, ако друштво које је основано у складу са законима неке државе чланице Заједнице или Босне и Херцеговине има само своју регистровану канцеларију на територији Заједнице или Босне и Херцеговине, то се друштво сматра друштвом Заједнице или Босне и Херцеговине, ако је његово пословање стварно и трајно повезано са привредом једне од држава чланица или Босне и Херцеговине.
- (b) "Супсидијарно друштво" неког друштва значи друштво које је под ефективном контролом другог друштва.
- (c) "Подружница" друштва значи стално пословно сједиште без својства правног лица, као што је продужетак матичног друштва, која има пословно руководство и материјално је опремљена за преговарање о пословима са трећим лицима тако да трећа лица, иако знају да ће, ако то буде потребно, бити у правној вези с тим матичним друштвом чија је главна канцеларија у иностранству, не морају пословати директно са матичним друштвом, већ послове могу обављати у мјесту пословања које је његов продужетак.
- (d) "Пословно настањивање" значи:
  - (i) за држављане - право да покрену привредне дјелатности као samozапослена лица, те право да оснују предузећа, посебно друштва над којима имају ефективну контролу. Samozapoшљавање и пословно предузетништво држављана не обухвата тражење или прихватање запослења на тржишту рада, нити пренос права на приступ тржишту рада неке друге стране. Одредбе овог поглавља не односе се на лица која нису искључиво samozапослена;
  - (ii) за друштва Заједнице или друштва Босне и Херцеговине - право покретања привредних дјелатности оснивањем супсидијарних друштава и подружница у Босни и Херцеговини или Заједници.
- (e) "Пословање" значи обављање привредних дјелатности.
- (f) "Привредне дјелатности" у принципу обухватају дјелатности индустријске, трговачке и професионалне природе, те занатске дјелатности.
- (g) "Држављанин Заједнице" и "држављанин Босне и Херцеговине" значи

физичко лице које је држављанин једне од држава чланица или Босне и Херцеговине.

У области међународног поморског саобраћаја, укључујући комбиновани саобраћај који обухвата поморску дионицу, држављани Заједнице или држављани Босне и Херцеговине који имају пословно настањивање изван Заједнице или Босне и Херцеговине, и бродарска друштва основана изван Заједнице или Босне и Херцеговине, која су под контролом држављана Заједнице или држављана Босне и Херцеговине, такође ће користити одредбе овог поглавља и Поглавља III, ако су њихова пловила регистрована у тој држави чланици или у Босни и Херцеговини, а у складу са њиховим одговарајућим законодавством.

- (h) "Финансијске услуге" значе дјелатности наведене у Анексу VI. Савјет за стабилизацију и придруживање може проширити или преиначити дјелокруг тог анекса.

ЧЛАН 51.

1. Босна и Херцеговина ће друштвима и држављанима Заједнице олакшати покретање пословања на својој територији. У ту сврху, након ступања на снагу овог споразума, Босна и Херцеговина ће одобрити:

- (a) у погледу пословног настањивања друштава Заједнице на територији Босне и Херцеговине - третман који није мање повољан од третмана који даје својим друштвима или било којем друштву из треће државе, заовисно од тога који је бољи,
- (b) у погледу дјеловања већ основаних супсидијарних друштава и подружница друштава Заједнице у Босни и Херцеговини - третман који није мање повољан од третмана који даје својим друштвима и подружницама, или било којем супсидијарном друштву и подружници било којег друштва из било које треће државе, заовисно од тога који је бољи.

2. Након ступања на снагу овог споразума, Заједница и њене државе чланице пружиће:

- (a) у погледу пословног настањивања друштава Босне и Херцеговине - третман који није мање повољан од третмана који државе чланице пружају својим друштвима или било којем друштву из било које треће државе, зависно од тога који је бољи;
- (b) у погледу дјеловања супсидијарних друштава и подружница друштава Босне и Херцеговине основаних на њиховој територији - третман који није мање повољан од третмана који државе чланице дају својим друштвима и подружницама, или било којем супсидијарном друштву и подружници из

било које треће државе основаним на њиховој територији, зависно од тога који је бољи.

3. Стране неће усвајати никакве нове прописе или мјере којим се уводи дискриминација у погледу пословног настањивања друштава било које друге стране на њиховој територији или у вези са њиховим пословањем када се оснују, у поређењу са својим друштвима.

4. Четири године од ступања на снагу овог споразума, Савјет за стабилизацију и придруживање утврдиће детаљне аранжмане за проширење претходних одредаба на пословно настањивање држављана Заједнице и држављана Босне и Херцеговине, ради покретања привредних дјелатности као samozапослених лица.

5. Без обзира на одредбе овог члана:

(a) Након ступања на снагу овог споразума, супсидијарна друштва и подружнице друштва Заједнице имаће право да користе и узимају у најам некретнине у Босни и Херцеговини;

(b) Супсидијарна друштва Заједнице такође ће имати право стицања и уживања власничких права над некретнинама као и друштва Босне и Херцеговине, а у погледу јавних добара/добра од општег интереса, иста права која уживају друштва Босне и Херцеговине, кад су та права потребна за обављање привредних дјелатности ради којих су основана. Ова тачка ће се примјењивати не доводећи у питање одредбе члана 63. овог споразума.

(c) Четири године од ступања на снагу овог споразума, Савјет за стабилизацију и придруживање испитаће могућности проширења права наведених у тачки (b) на подружнице друштава Заједнице.

ЧЛАН 52.

1. Према одредбама члана 51, изузимајући финансијске услуге које су описане у Анексу VI, стране могу прописима уредити пословно настањивање и пословање друштава и држављана на својој територији, ако се тим прописима друштва и држављани других страна не дискриминишу у поређењу са њиховим друштвима и држављанима.

2. У погледу финансијских услуга, без обзира на остале одредбе овог споразума, ниједна страна неће бити спријечена да предузима мјере из опреза, укључујући мјере за заштиту улагача, депонената, осигураника или лица према којима институција која пружа финансијске услуге има фидуцијарну обавезу, или да обезбиједи цјелокупност и стабилност финансијског система. Такве мјере неће се користити као средство за избјегавање обавеза које је страна преузела овим споразумом.

3. Ништа у овом споразуму неће се тумачити на начин да се од било које

стране захтијева откривање информација у вези са пословима и рачунима појединих клијената, као ни било каквих повјерљивих или заштићених информација у посједу јавних тијела.

ЧЛАН 53.

1. Не доводећи у питање било коју супротну одредбу садржану у Мултилатералном споразуму о успостављању Заједничког европског ваздушног простора⁴ (у даљем тексту: ЕЦАА), одредбе овог поглавља неће се примјењивати на услуге ваздушног превоза, превоза унутрашњим пловним путевима те каботажу у поморском превозу.

2. Савјет за стабилизацију и придруживање може дати препоруке за побољшање пословног настањивања и пословања у областима обухваћеним ставом 1.

ЧЛАН 54.

1. Одредбе чл. 51. и 52. не спречавају ниједну страну да примјењује посебна правила која се односе на пословно настањивање и пословање на њеној територији подружница друштва друге стране која нису основана на територији прве стране, а оправдана су правним или техничким разликама између тих подружница и подружница друштва основаних на њеној територији или, када се ради о финансијским услугама, из опреза.

2. Разлика у третману неће прелазити оквире онога што је строго потребно због таквих правних или техничких разлика или, када се ради о финансијским услугама, из опреза.

ЧЛАН 55.

Како би се држављанима Заједнице и држављанима Босне и Херцеговине олакшало покретање и бављење законски прописаним професионалним дјелатностима у Босни и Херцеговини односно Заједници, Савјет за стабилизацију и придруживање испитаће који кораци су потребни за узајамно признавање квалификација. У ту сврху он може предузети све потребне мјере.

ЧЛАН 56.

1. Друштво Заједнице основано на територији Босне и Херцеговине или друштво Босне и Херцеговине основано на територији Заједнице имаће право да

---

⁴ Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову о успостављању Заједничког европског ваздушног простора ("Сл. гласник", број 285, од 16.10.2006. године, стр. 3)

запошљава, директно или посредством свог супсидијарног друштва или подружнице на територији Босне и Херцеговине односно Заједнице, у складу са законодавством које је на снази у држави оснивања, запослене који су држављани држава чланица или Босне и Херцеговине, под условом да су они кључно особље у смислу става 2. овог члана, те да их запошљавају искључиво друштва, њихова супсидијарна друштва или подружнице. Боравишна и радна дозвола тих запослених обухватаће само период таквог запослења.

2. Кључно особље поменутих друштава (у даљем тексту: организација) јесу лица премјештена унутар друштва у смислу тачке (с) овог става, а у оквиру сљедећих категорија, под условом да је организација правно лице те да су та лица у њој била запослена или да су дјеловала као партнери (с изузетком већинских дионичара) најмање годину дана непосредно прије премјештаја:

- (а) лица која у организацији имају виши положај, која у првом реду управљају пословањем предузећа и која се углавном налазе под општим надзором или руководством управе или дионичара предузећа, односно једнако позиционираних лица, укључујући:
  - (i) управљање оснивањем одјела или пододјела предузећа;
  - (ii) праћење и надзирање рада других запослених који обављају надзорне, стручне или руководеће послове;
  - (iii) овлашћења да лично запошљавају и отпуштају запослене, односно дају препоруке везано уз запошљавање, отпуштање или друге кадровске мјере;
- (б) лица која раде у организацији, која посједују посебна знања битна за пружање услуга, коришћење опреме за истраживање, примјену техника или вођење пословања друштва. Осим знања уско везаних уз то друштво, оцјена таквих знања може одражавати и висок степен стручне оспособљености у односу на одређену врсту посла или дјелатности која захтијева тачно одређено стручно знање, укључујући чланство у овлашћеном струковном удружењу;
- (с) лице премјештено унутар друштва је физичко лице које ради у одређеној организацији на територији једне од страна, али је у обављању привредних дјелатности привремено премјештено на територију друге стране. Та организација мора имати своје главно мјесто обављања пословне дјелатности на територији једне од страна, а премјештај се мора обавити у друштво (подружницу, супсидијарно друштво) које је дио те организације и које се бави сличним привредним дјелатностима на територији друге стране.

3. Улазак и привремено присуство држављана Босне и Херцеговине или држављана Заједнице на територији Заједнице или Босне и Херцеговине биће дозвољени, ако су ти представници друштва лица која раде на вишем положају, у

смислу става 2(a) овог члана и ако су одговорна за успостављање супсидијарног друштва Заједнице или подружнице друштва Босне и Херцеговине или подружнице друштва Заједнице у некој од држава чланица или у Босни и Херцеговини, у случају када:

- (a) ти представници нису укључени у обављање директне продаје или у пружање услуга и не примају накнаду од извора који је смјештен на територији гдје је друштво основано;
- (b) то друштво има своје главно пословно сједиште изван Заједнице или Босне и Херцеговине, и када нема другог представника, канцеларију, подружницу или супсидијарно друштво у тој држави чланица или у Босни и Херцеговини.

ПОГЛАВЉЕ III

ПРУЖАЊЕ УСЛУГА

ЧЛАН 57.

1. Заједница и Босна и Херцеговина, у складу са сљедећим одредбама, обавезују се да ће предузети неопходне кораке како би постепено омогућавале да услуге пружају друштва Заједнице или Босне и Херцеговине или држављани Заједнице односно Босне и Херцеговине који имају пословно настањивање на територији стране којој не припада лице којем су те услуге намијењене.

2. Упоредо са процесом либерализације поменутих у ставу 1, стране ће дозволити привремено кретање физичких лица која пружају услуге или која запошљава пружалац услуга као кључно особље, како је утврђено у члану 56. став 2, укључујући физичка лица која заступају друштво или држављанина Заједнице или Босне и Херцеговине и која траже привремени улазак ради преговарања о продаји услуга или склапања споразума о продаји услуга за тог пружаоца услуга, када ти представници нису укључени у обављање директне продаје корисницима или у самостално пружање услуга.

3. Четири године од ступања на снагу овог споразума, Савјет за стабилизацију и придруживање предузеће неопходне мјере за постепену примјену одредаба из става 1. овог члана. При томе ће се водити рачуна о напретку који су стране постигле у усклађивању својих закона.

ЧЛАН 58.

1. Стране неће предузимати никакве мјере нити радње које би битно ограничиле услове под којима услуге пружају држављани или друштва Заједнице и Босне и Херцеговине основана на територији стране којој не припада лице којем су те услуге намијењене у односу на стање затечено на дан који претходи дану ступања на снагу овог споразума.

2. Ако једна страна сматра да мјере које је увела друга страна након ступања на снагу овог споразума доводе до стања које је у погледу пружања услуга значајно рестриктивније од стања затеченог на дан ступања на снагу овог споразума, она може од друге стране захтијевати да започне консултације.

ЧЛАН 59.

У пружању услуга транспорта између Заједнице и Босне и Херцеговине примјењују се сљедеће одредбе:

- 1) У погледу копненог саобраћаја, Протоколом 3 утврђена су правила која се примјењују на однос између страна, посебно ради обезбјеђења неограниченог друмског транзитног саобраћаја кроз Босну и Херцеговину и

Заједницу у цјелини, те дјелотворне примјене принципа недискриминације и постепеног усклађивања законодавства Босне и Херцеговине у области саобраћаја са законодавством Заједнице.

- 2) У погледу међународног поморског саобраћаја, стране се обавезују на дјелотворну примјену принципа неограниченог приступа међународним тржиштима и трговини на комерцијалној основи, као и на поштовање међународних и европских обавеза у области стандарда безбједности, сигурности и заштите животне средине.

Стране потврђују своје опредјељење за слободно конкурентско окружење, као основну карактеристику међународног поморског саобраћаја.

- 3) У примјени принципа из става 2. овог члана стране:
- (a) неће уврштавати клаузуле о подјели терета у будуће билатералне споразуме са трећим државама;
  - (b) након ступања на снагу овог споразума, укинуће све једностране мјере те административне, техничке и друге препреке које би могле имати ограничавајуће или дискриминаторско дејство на слободно пружање услуга у међународном поморском саобраћају;
  - (c) свака страна ће *inter alia* бродовима којима управљају држављани или друштва друге стране обезбиједити третман који није мање повољан од третмана који пружају својим бродовима, а у односу на приступ лукама које су отворене за међународну трговину, коришћење инфраструктуре и помоћних поморских услуга у лукама, те на таксе и накнаде, царинске капацитете, додјелјивање везова и капацитета за утовар и истовар робе.
- 4) Ради обезбјеђивања координираног развоја и постепене либерализације транспорта између страна прилагођених њиховим узајамним комерцијалним потребама, услови заједничког приступа тржишту у ваздушном саобраћају уређују се ЕЦАА-ом.
- 5) Прије склапања ЕЦАА-а стране неће предузимати било какве мјере или радње које су додатно ограничавајуће или дискриминирајуће у односу на стање затечено прије ступања на снагу овог споразума.
- 6) Босна и Херцеговина ће своје законодавство, укључујући административне, техничке и друге прописе, прилагодити законодавству Заједнице које се у одређеном тренутку примјењује у ваздушном, поморском, унутрашњем воденом и копненом саобраћају, и то у оној мјери у којој то служи либерализацији и заједничком приступу тржиштима страна, те олакшава кретање путника и робе.
- 7) Упоредо са заједничким напретком у остваривању циљева постављених у овом поглављу, Савјет за стабилизацију и придруживање испитаће начине за стварање услова који су потребни за унапређење слободе у пружању

услуга у ваздушном и копненом саобраћају.

ПОГЛАВЉЕ IV

ТЕКУЋА ПЛАЋАЊА И КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

ЧЛАН 60.

Стране се обавезују да ће одобравати сва плаћања и трансфере на текући рачун платног биланса између Заједнице и Босне и Херцеговине, у слободно конвертибилној валути и у складу са одредбама члана VIII Статута Међународног монетарног фонда.

ЧЛАН 61.

1. У погледу трансакција на капиталном рачуну и финансијском рачуну платног биланса, након ступања на снагу овог споразума, стране ће обезбиједити слободно кретање капитала у вези са директним улагањима у друштва која су основана у складу са законима државе домаћина и са улагањима која су обављена у складу са одредбама из Поглавља II Главе V, као и ликвидацију или поврат тих улагања и било које добити настале на основу њих.

2. У погледу трансакција на капиталном и финансијском рачуну платног биланса, након ступања на снагу овог споразума, стране ће обезбиједити слободно кретање капитала у вези са потраживањима који се односе на комерцијалне трансакције или пружање услуга у којима учествује лице које има пребивалиште у једној од страна, као и у вези са финансијским зајмовима и кредитима са роком доспијећа дужим од годину дана.

3. Ступањем на снагу овог споразума, Босна и Херцеговина одобриће држављанима држава чланица, потпуном и експедитивном примјеном својих постојећих прописа и процедура, куповину некретнина у БиХ.

У року од шест година од ступања на снагу овог споразума, Босна и Херцеговина ће постепено прилагођавати своје законодавство у вези са стицањем некретнина у Босни и Херцеговини како би држављанима држава чланица обезбиједила исти третман као и својим држављанима.

Стране ће такође обезбиједити, од пете године од ступања на снагу овог споразума, слободно кретање капитала у вези са портфељ улагањима и финансијским зајмовима и кредитима с роком доспијећа краћим од годину дана.

4. Не доводећи у питање став 1. овог члана, стране неће уводити никаква нова ограничења на кретање капитала и текућа плаћања између лица са пребивалиштем у Заједници и Босни и Херцеговини и неће додатно ограничавати постојећа рјешења.

5. Не доводећи у питање одредбе члана 60. и овог члана, када у изузетним околностима кретање капитала између Заједнице и Босне и Херцеговине узрокује или пријети да узрокује озбиљне тешкоће у функционисању политике девизног курса или монетарне политике у Заједници или Босни и Херцеговини, Заједница односно Босна и Херцеговина може да предузме заштитне мјере у погледу кретања капитала између Заједнице и Босне и Херцеговине током периода од највише шест мјесеци, ако су такве мјере пријекто потребне.

6. Наведене одредбе не могу ограничавати права привредних субјеката обију страна да користе сваки повољнији третман предвиђен било којим постојећим билатералним или мултилатералним споразумом који укључује стране из овог споразума.

7. Стране ће се међусобно консултовати о олакшавању кретања капитала између Заједнице и Босне и Херцеговине, ради промовисања циљева овог споразума.

ЧЛАН 62.

1. Током првих пет година од дана ступања на снагу овог споразума, стране ће предузимати мјере које омогућавају стварање потребних услова за даљу постепену примјену правила Заједнице о слободном кретању капитала.

2. По истеку пете године од дана ступања на снагу овог споразума, Савјет за стабилизацију и придруживање утврдиће детаљне аранжмане за потпуну примјену правила Заједнице о кретању капитала.

ПОГЛАВЉЕ V

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

ЧЛАН 63.

1. Примјена одредаба из ове главе подлијегаће ограничењима која су оправдана на основу јавне политике, јавне безбједности или јавног здравља.
2. Ове одредбе неће се примјењивати на активности које су на територији било које од страна, макар и повремено, повезане са извршавањем службених овлашћења.

ЧЛАН 64.

За потребе тумачења ове главе, ништа из овог споразума не спречава стране да примјењују своје законе и остале прописе који се односе на улазак и боравак, запошљавање, радне услове, пословно настањивање физичких лица и пружање услуга под условом да их при томе не примјењују на такав начин да поништавају или умањују користи које стиче било која од страна на основу услова из одређене одредбе овог споразума. Ова одредба неће утицати на примјену члана 63.

ЧЛАН 65.

Одредбе ове главе односиће се и на друштва која су под контролом и искључиво у заједничком власништву друштава или држављана Босне и Херцеговине или Заједнице.

ЧЛАН 66.

1. Третман најповлашћеније нације, додијељен у складу са одредбама ове главе, неће се примјењивати на пореске олакшице које стране дају или ће давати у будућности на основу споразума чија је сврха избјегавање двоструког опорезивања или других пореских аранжмана.
2. Ниједна одредба ове главе неће се тумачити као спречавање страна да усвоје или спроведу било коју мјеру чији је циљ спречавање избјегавања или утаје пореза, у складу са пореским одредбама споразума о избјегавању двоструког опорезивања и других пореских договора или домаћег фискалног законодавства.
3. Ниједна одредба ове главе неће се тумачити као спречавање држава чланица или Босне и Херцеговине да приликом примјене релевантних одредаба свог фискалног законодавства праве разлику између пореских обвезника који нису у истој ситуацији, посебно с обзиром на њихово пребивалиште.

ЧЛАН 67.

1. Стране ће настојати да, гдје је год то могуће, избјегну наметање рестриктивних мјера, укључујући мјере које се односе на увоз, ради платног биланса. Страна која усвоји такве мјере доставиће другој страни, што је прије могуће, временски распоред њиховог укидања.
2. Ако се једна или више држава чланица или Босна и Херцеговина суоче са озбиљним тешкоћама у погледу платног биланса или са пријетњом таквих тешкоћа, Заједница или Босна и Херцеговина, зависно од ситуације, могу у складу са условима утврђеним у Споразуму СТО-а усвојити рестриктивне мјере, укључујући мјере које се односе на увоз, које ће имати ограничено трајање и не могу премашивати оно што је пријеко потребно да би се поправила ситуација у платном билансу. Заједница или Босна и Херцеговина, зависно од ситуације, о томе ће смјеста обавијестити другу страну.
3. На трансфере који се односе на улагања неће се примјењивати никакве рестриктивне мјере, посебно не на поврат износа који су уложени или поново уложени, или било каквих прихода насталих на основу њих.

ЧЛАН 68.

Одредбе из ове главе постепено ће бити прилагођаване, нарочито у свјетлу захтјева који произлазе из члана V ГАТС-а.

ЧЛАН 69.

Одредбе овог споразума не доводе у питање могућност да било која од страна примијени било које мјере које су неопходне ради спречавања заобилажења њених мјера које се односе на приступ трећих држава њеном тржишту на основу одредаба овог споразума.

ГЛАВА VI

УСКЛАЂИВАЊЕ ЗАКОНА, СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА И ПРАВИЛА КОНКУРЕНЦИЈЕ

ЧЛАН 70.

1. Стране признају важност усклађивања постојећег законодавства Босне и Херцеговине са законодавством Заједнице, као и његове ефикасне примјене. Босна и Херцеговина ће настојати да обезбиједи постепено усклађивање својих постојећих закона и будућег законодавства са правном тековином (*acquis*) Заједнице. Босна и Херцеговина ће обезбиједити прописну примјену и спровођење постојећег и будућег законодавства.
2. Усклађивање ће почети даном потписивања овог споразума и постепено ће се проширивати на све елементе правне тековине (*acquis*) Заједнице из овог споразума до краја прелазног периода дефинисаног чланом 8. овог споразума.
3. Усклађивање ће се у својој раној фази фокусирати на основне елементе правне тековине (*acquis*) који се односе на унутрашње тржиште као и на друге области везане за трговину. У каснијој фази, Босна и Херцеговина ће се фокусирати на преостале дијелове правне тековине (*acquis*) Заједнице.

Усклађивање ће се спроводити на основу програма који ће договорити Европска комисија и Босна и Херцеговина.

4. Босна и Херцеговина ће такође у договору са Европском комисијом детаљно договорити на који ће начин пратити поступак усклађивања законодавства и радњи које треба предузети у спровођењу закона.

ЧЛАН 71.

Конкуренција и друге економске одредбе

1. Сљедеће је неспојиво са правилном примјеном овог споразума, у мјери у којој то може утицати на трговину између Заједнице и Босне и Херцеговине:
  - (a) сви споразуми између предузећа, одлуке удружења предузећа и договорно дјеловања међу предузећима који као свој предмет или посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције;
  - (b) злоупотреба доминантне позиције једног или више предузећа на територији Заједнице или Босне и Херцеговине у цјелини или њиховог значајног дијела;
  - (c) свака државна помоћ којом се нарушава или пријети нарушавање конкуренције давањем предности одређеним предузећима или одређеним производима.

2. Свака пракса супротна овом члану оцјењиваће се на основу критеријума који произлазе из примјене правила конкуренције која важе у Заједници, посебно чл. 81, 82, 86. и 87. Уговора о ЕЗ и инструмената тумачења које су усвојиле институције Заједнице.
3. Стране ће обезбиједити да самосталном државном органу буду повјерена овлашћења неопходна за пуну примјену става 1(a) и (b) у вези са приватним и јавним друштвима и друштвима којима су додијељена посебна права.
4. Босна и Херцеговина ће основати самостални државни орган којем ће повјерити овлашћења неопходна за пуну примјену става 1 (c) у року од двије године од дана ступања на снагу овог споразума. Тај орган ће *inter alia* бити овлашћен да одобрава програме државне помоћи и појединачна средства помоћи у складу са ставом 2. овог члана, као и овлашћење да одређује поврат државне помоћи која је незаконито додијељена.
5. Свака страна ће обезбиједити транспарентност у области државне помоћи *inter alia* достављањем редовног годишњег извјештаја или другог одговарајућег документа другој страни, у складу са методологијом и приказом из прегледа државне помоћи у Заједници. На захтјев једне од страна, друга страна ће доставити информације о одређеним појединачним случајевима државне помоћи.
6. Босна и Херцеговина ће установити свеобухватан инвентар програма државне помоћи који су успостављени прије оснивања тијела из става 4. овог члана и такве ће програме државне помоћи ускладити са критеријумима из става 2. у року од највише четири године од ступања на снагу овог споразума.
7.
  - (a) У сврху примјене одредаба става 1(c), стране прихватају да ће се у првих шест година након ступања на снагу овог споразума свака државна помоћ коју додјељује Босна и Херцеговина оцјењивати, узимајући у обзир чињеницу да ће се Босна и Херцеговина сматрати подручјем које је идентично подручјима Заједнице која су утврђена у члану 87 (3) (a) Уговора о ЕЗ.
  - (b) До краја пете године од ступања на снагу овог споразума, Босна и Херцеговина ће Европској комисији доставити своје износе БДП-а по глави становника усклађене на нивоу НУТС-а II. Орган из става 4. овог члана и Европска комисија ће тада заједнички оцијенити подобност регија Босне и Херцеговине и на основу тога максимални интензитет помоћи, с циљем израде регионалне карте помоћи на основу релевантних смјерница Заједнице.
8. Протокол 4 успоставља посебна правила о државној помоћи која се примјењују на реструктурирање индустрије челика.
9. У вези са производима из Поглавља II Главе IV:

- (a) став 1(c) неће се примјењивати;
- (b) свако поступање супротно ставу 1(a) оцјењиваће се у складу са критеријумима које је установила Заједница на основу чл. 36. и 37. Уговора о ЕЗ и посебних инструмената Заједнице који су усвојени на тој основи.

10. Ако једна страна сматра да је нека пракса неспојива са условима из става 1. овог члана, она може предузети одговарајуће мјере након консултација унутар Савјета за стабилизацију и придруживање или 30 радних дана од упућивања на такве консултације.

Овај члан не доводи у питање и не може на било који начин утицати на антидампиншке или компензаторне мјере које предузима било која страна у складу са релевантним члановима ГАТТ-а из 1994. и Споразума СТО-а о субвенцијама и компензаторним мјерама, или са одговарајућим домаћим законодавством.

ЧЛАН 72.

Јавна предузећа

До краја треће године од ступања на снагу овог споразума, Босна и Херцеговина ће на јавна предузећа и предузећа којима су додијељена посебна и искључива права примијенити принципе утврђене у Уговору о ЕЗ, са посебним нагласком на члан 86.

Посебна права јавних предузећа током прелазног периода неће укључивати могућност наметања квантитативних ограничења или мјера које имају исти ефекат на увоз из Заједнице у Босну и Херцеговину.

ЧЛАН 73.

Право интелектуалне, индустријске и трговинске својине

1. У складу са одредбама овог члана и **Анекса VII**, стране потврђују важност коју придају обезбјеђењу адекватне и ефикасне заштите и примјене права интелектуалне, индустријске и трговинске својине.

2. Од ступања на снагу овог споразума, стране ће међусобно друштвима и држављанима друге стране, у смислу признавања и заштите интелектуалне, индустријске и трговинске својине, обезбиједити третман који није мање повољан од третмана какав дају било којој трећој држави на основу билатералних споразума.

3. Босна и Херцеговина ће предузети све неопходне мјере како би најкасније пет година након ступања на снагу овог споразума гарантовала ниво заштите права интелектуалне, индустријске и трговинске својине сличан ономе који постоји у Заједници, укључујући и ефикасна средства за остваривање таквих права.

4. Босна и Херцеговина се обавезује да ће у наведеном року приступити мултилатералним конвенцијама о правима интелектуалне, индустријске и

трговинске својине из Анекса VII. Стране потврђују важност која се придаје принципима Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (ТРИПС). Савјет за стабилизацију и придруживање може одлучити да обавезе Босну и Херцеговину на приступање посебним мултилатералним конвенцијама у тој области.

5. Ако се појаве проблеми у области интелектуалне, индустријске и трговинске својине који утичу на услове трговинске размјене, о њима ће одмах бити обавијештен Савјет за стабилизацију и придруживање, а на захтјев било које од страна, с циљем постизања обострано задовољавајућих рјешења.

ЧЛАН 74.

Уговори о јавним набавкама

1. Заједница и Босна и Херцеговина сматрају да је жељени циљ отварање процедура за додјелу уговора о јавним набавкама на основу недискриминације и реципроцитета, посебно у складу са правилима СТО-а.

2. Друштвима Босне и Херцеговине, без обзира да ли су основана у Заједници или не, од ступања на снагу овог споразума, биће омогућен приступ процедурама за додјелу уговора у Заједници, у складу са правилима набавке у Заједници, уз третман не мање повољан од оног који се додјељује друштвима из Заједнице.

Наведене одредбе ће се такође примјењивати на уговоре у сектору комуналних услуга када Босна и Херцеговина усвоји законодавство којим се у тој области уведе правила Заједнице. Заједница ће периодично испитивати да ли је Босна и Херцеговина заиста увела такво законодавство.

3. Друштвима Заједнице основаним у Босни и Херцеговини у складу са одредбама Поглавља II, Главе V, од ступања на снагу овог споразума, биће омогућен приступ процедурама за додјелу уговора у Босни и Херцеговини, уз третман не мање повољан од третмана који се даје друштвима Босне и Херцеговине.

4. Друштвима Заједнице која нису основана у Босни и Херцеговини биће омогућен приступ процедурама за додјелу уговора о јавним набавкама у Босни и Херцеговини уз третман не мање повољан од третмана који је додијељен друштвима Босне и Херцеговине, најкасније пет година након ступања на снагу овог споразума. Босна и Херцеговина ће у прелазном периоду од пет година обезбиједити постепено снижавање постојећих преференцијала тако што ће стопе преференцијала након ступања на снагу овог споразума износити максимално 15% у првој и другој години, максимално 10% у трећој и четвртој години и максимално 5% у петој години.

5. Савјет за стабилизацију и придруживање ће периодично испитивати могућност да Босна и Херцеговина свим друштвима Заједнице омогући приступ процедурама за додјелу уговора о јавним набавкама у Босни и Херцеговини. Босна и Херцеговина ће Савјету за стабилизацију и придруживање годишње достављати

извјештаје о мјерама које је предузела како би повећала транспарентност и обезбиједила ефикасно судско преиспитивање одлука донесених у области јавних набавки.

6. У погледу пословног настањивања, пословања, пружања услуга између Заједнице и Босне и Херцеговине, као и запошљавања и кретања радне снаге, а у вези са извршавањем уговора о јавним набавкама, примјењују се одредбе чл. 47. до 69.

ЧЛАН 75.

Стандардизација, метрологија, акредитација и оцјењивање усклађености

1. Босна и Херцеговина ће предузети неопходне мјере како би постепено постигла усаглашеност са техничким прописима Заједнице и европским поступцима стандардизације, метрологије, акредитације и оцјењивања усклађености.

2. У ту сврху, стране ће настојати да:

- (a) промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцјењивање усклађености;
- (b) пруже помоћ у подстицању развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцјењивања усклађености;
- (c) промовишу учешће Босне и Херцеговине у раду организација специјализованих за стандарде, оцјењивање усклађености, метрологију и сличне функције (нпр. CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET)⁵;
- (d) по потреби, закључују споразум о оцјењивању усклађености и прихватању индустријских производа када законодавни оквир и поступци Босне и Херцеговине буду довољно усклађени са истим оквиром и поступцима Заједнице, те када буде расположива одговарајућа експертиза.

ЧЛАН 76.

Заштита потрошача

Стране ће сарађивати с циљем усклађивања стандарда за заштиту потрошача у Босни и Херцеговини са истим стандардима у Заједници. Ефикасна заштита потрошача је неопходна како би се обезбиједило прописно функционисање тржишне економије, а та заштита зависиће од развоја административне инфраструктуре ради обезбјеђивања надзора над тржиштем и спровођења закона у овој области.

С тим циљем, те у смислу њихових заједничких интереса, стране ће подстицати и обезбјеђивати:

---

⁵ Европски одбор за стандардизацију, Европски одбор за електротехничку стандардизацију, Европски институт за телекомуникационе стандарде, Европска сарадња за акредитацију, Европска сарадња у правној метрологији, Европска организација за метрологију.

- (a) политику активне заштите потрошача, у складу са правом Заједнице, укључујући и већу информисаност и развој независних организација;
- (b) усклађивање законодавства у области заштите потрошача у Босни и Херцеговини са законодавством које је на снази у Заједници;
- (c) ефикасну правну заштиту потрошача ради побољшања квалитета потрошачке робе и одржавања одговарајућих стандарда безбједности;
- (d) да надлежни органи прате примјену правила и обезбјеђују приступ судовима у случају спорова.

ЧЛАН 77.

Услови рада и једнаке могућности

Босна и Херцеговина ће постепено усклађивати своје законодавство са законодавством Заједнице у области услова рада, нарочито питања здравља и безбједности на раду, те једнаких могућности.

ГЛАВА VII ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЈЕДНОСТ

ЧЛАН 78.

Јачање институција и владавине права

Стране ће сарађујући у области правосуђа и унутрашњих послова посебну важност придавати учврђивању владавине права и јачању институција на свим нивоима управе уопште, а нарочито у спровођењу закона и извршавању судских пресуда. Циљ сарадње је нарочито: јачање независности судства, унапређивање његове ефикасности и институционалних капацитета, унапређивање приступа судовима, развој одговарајућих структура полицијских, царинских и других органа за спровођење закона, уз пружање адекватне обуке и борбе против корупције и организованог криминала.

ЧЛАН 79.

Заштита личних података

Босна и Херцеговина ће ступањем на снагу овог споразума ускладити своје законодавство које се односи на заштиту личних података са правом Заједнице и другим европским и међународним законодавством о приватности. Босна и Херцеговина ће успоставити независна надзорна тијела са довољно финансијских и људских потенцијала с циљем ефикасног праћења и гарантовања спровођења националног законодавства о заштити личних података. Стране ће сарађивати на постизању тог циља.

ЧЛАН 80.

Визе, управљање границом, азил и миграције

Стране ће сарађивати по питањима виза, контрола граница, азила и миграција и установиће оквир за ту сарадњу, укључујући и сарадњу на регионалном нивоу у тим областима, узимајући у обзир и у потпуности се ослањајући на остале постојеће иницијативе у тој области по потреби.

Сарадња у вези са наведеним питањима засниваће се на међусобним консултацијама и блиској координацији између страна, и требало би да обухвати техничку и управну помоћ у:

- (a) размјени информација о законодавству и пракси;
- (b) изради закона и прописа;
- (c) јачању ефикасности институција;
- (d) обуци запослених;
- (e) безбједности путних исправа и откривања лажних исправа;
- (f) управљању границом;

Сарадња ће посебно бити усмјерена:

- (a) у области азила - на спровођење националног законодавства ради достизања стандарда Конвенције о статусу избјеглица, потписане у Женеви 28. јула 1951. године, и Протокола о статусу избјеглица, потписаног 31. јануара 1967. године у Њујорку, чиме се обезбјеђује поштовање принципа забране протјеривања (*non-refoulement*), као и других права азиланата и избјеглица.
- (b) у области легалних миграција - на правила о прихвату и на права и статус прихваћених лица. У односу на миграције, стране пристају на праведан третман држављана других држава који легално пребивају на њиховој територији, те на промовисање политике интеграције, чији је циљ да њихова права и обавезе буду упоредиви са правима и обавезама њихових држављана.

ЧЛАН 81.

Спречавање и контрола нелегалне имиграције; поновни прихват (реадмисија)

1. Стране ће сарађивати с циљем спречавања и контроле нелегалне имиграције. У ту сврху Босна и Херцеговина и државе чланице слажу се да ће поново прихватити све своје држављане који нелегално бораве на њиховим територијама и такође се слажу да ће склопити и у потпуности спровести Споразум о реадмисији, укључујући и обавезу поновног прихвата држављана других држава и лица без држављанства.

Државе чланице и Босна и Херцеговина обезбиједиће својим држављанима одговарајуће идентификационе документе и пружиће им административне

олакшице потребне у ту сврху.

Посебни поступци у сврху поновног прихвата држављана, држављана трећих држава и лица без држављанства утврдиће се Споразумом о поновном прихвату.

2. Босна и Херцеговина је сагласна да закључује споразуме о поновном прихвату са другим државама Процеса стабилизације и придруживања и обавезује се да ће предузимати све неопходне мјере за обезбјеђивање флексибилног и брзог спровођења свих споразума о поновном прихвату из овог члана.

3. Савјет за стабилизацију и придруживање утврдиће друге заједничке мјере које се могу предузети ради спречавања и контроле илегалне имиграције, укључујући и трговину људима и мреже нелегалне миграције.

ЧЛАН 82.

Прање новца и финансирање тероризма

1. Стране ће сарађивати с циљем спречавања употребе својих финансијских система за прање прихода од кривичних дјела уопште, а нарочито кривичних дјела повезаних са дрогом те у сврху финансирања тероризма.

2. Сарадња у овој области може укључивати административну и техничку помоћ ради унапређења спровођења прописа и ефикасног функционисања одговарајућих стандарда и механизма за борбу против прања новца и финансирања тероризма истовјетних онима које су усвојили Заједница и међународна тијела у тој области, а нарочито Финансијска акциона радна група (FATF).

ЧЛАН 83.

Сарадња у вези са питањем недозвољених дрога

1. Стране ће, у границама својих овлашћења и надлежности, сарађивати с циљем обезбјеђивања уравнотеженог и јединственог приступа питањима у вези са дрогом. Циљ политика и активности у вези са питањем дрога биће јачање структура за борбу против недозвољених дрога, смањење понуде, трговине и потражње за недозвољеним дрогама, те успјешно ношење са здравственим и социјалним посљедицама злоупотребе дрога, као и ефикаснија контрола прекурсора.

2. Стране ће се договорити о методама сарадње неопходним за постизање тих циљева. Активности ће се заснивати на заједнички договореним принципима, у складу са Стратегијом за сузбијање злоупотребе дрога Европске уније.

ЧЛАН 84.

Спречавање и борба против организованог криминала и других незаконитих активности

Стране ће сарађивати на спречавању и борби против криминалних и незаконитих активности, организованих или других, као што су:

- (a) кријумчарење и трговина људима;
- (b) незаконите привредне активности, а нарочито фалсификовање новца, незаконите трансакције везане за производе као што су индустријски отпад, радиоактивни материјал и трансакције које обухватају незаконите, фалсификоване или пиратске производе;
- (c) корупција у приватном и јавном сектору, нарочито она која се односи на нетранспарентну управну праксу;
- (d) фискалне преваре;
- (e) производња и промет недозвољеним дрогама и психотропним супстанцама;
- (f) кријумчарење;
- (g) недозвољена трговина оружјем;
- (h) фалсификовање докумената;
- (i) недозвољена трговина аутомобилима;
- (j) компјутерски криминал.

У борби против организованог криминала промовисаће се регионална сарадња и поштовање признатих међународних стандарда.

ЧЛАН 85.

Борба против тероризма

У складу са међународним конвенцијама чије су стране потписнице и у складу са својим законима и прописима, стране су сагласне да ће сарађивати како би спријечиле и сузбиле тероризам и његово финансирање:

- (a) потпуним спровођењем Резолуције Савјета безбједности бр. 1373 (2001) и других релевантних резолуција Уједињених нација, међународних конвенција и инструмената;
- (b) размјеном информација о терористичким групама и њиховим мрежама подршке у складу са међународним и националним правом;
- (c) размјеном искустава у погледу средстава и метода за борбу против тероризма, те у техничким областима и у обуци, као и размјеном искустава у вези са спречавањем тероризма.

ГЛАВА VIII ПОЛИТИКЕ САРАДЊЕ

ЧЛАН 86.

1. Заједница и Босна и Херцеговина успоставиће уску сарадњу како би допринијеле развоју и расту потенцијала Босне и Херцеговине. Том сарадњом јачаће се постојеће економске везе на најширој могућој основи, на обострану корист.
2. Биће осмишљене политике и друге мјере које ће довести до одрживог економског и социјалног развоја Босне и Херцеговине. Те политике требало би да обезбиједје да се и питања животне средине од самог почетка у потпуности укључе и повежу са захтјевима складног друштвеног развоја.
3. Политике сарадње биће интегрисане у регионалну мрежу сарадње. Посебна пажња мора се посветити мјерама које могу унаприједити сарадњу између Босне и Херцеговине и њених сусједних земаља, укључујући и државе чланице, што ће допринијети регионалној стабилности. Савјет за стабилизацију и придруживање може одредити приоритете између и у оквиру политика сарадње описаних у даљем тексту, а у складу са Европским партнерством.

ЧЛАН 87.

Економска и трговинска политика

Заједница и Босна и Херцеговина ће сарађивати и на тај начин олакшати економске реформе да би побољшале разумијевање основа својих привреда као и формулисање и спровођење економске политике у тржишним привредама. На захтјев органа Босне и Херцеговине, Заједница може пружити помоћ која подржава напоре Босне и Херцеговине да успостави функционалну тржишну привреду и да постепено усклађује своје политике са политикама Европске економске и монетарне уније, усмјереним ка стабилности.

Циљ сарадње биће и јачање владавине права у области пословања стварањем стабилног и недискриминирајућег правног оквира везаног за трговину.

Сарадња у тој области укључиваће неформалну размјену информација везаних за принципе и функционисање Европске економске и монетарне уније.

ЧЛАН 88.

Сарадња у области статистике

Сарадња у области статистике између страна примарно ће бити усмјерена ка приоритетима правне тековине (*acquis*) Заједнице у области статистике. Она ће посебно бити усмјерена ка изради ефикасних и одрживих статистичких система којима се могу обезбиједити упоредиви, поуздани, објективни и тачни подаци потребни за планирање и праћење процеса транзиције и реформе у Босни и Херцеговини. Сарадња треба да омогући и државном и ентитетским заводима за статистику да боље удовољавају потребама својих националних и међународних клијената (и у јавној управи и у приватном сектору). Статистички систем треба да буде у складу са темељним статистичким принципима Уједињених нација, Кодексом статистичке праксе Европске уније и одредбама европског права у области статистике, те би се морао развијати према правној тековини Заједнице (*acquis*).

ЧЛАН 89.

Банкарство, осигурање и остале финансијске услуге

Сарадња између Босне и Херцеговине и Заједнице биће усмјерена на приоритете правне тековине (*acquis*) Заједнице у области банкарства, осигурања и других финансијских услуга. Стране ће сарађивати како би се успоставио и развио одговарајући оквир за подстицање сектора банкарства, осигурања и осталих сектора финансијских услуга у Босни и Херцеговини.

ЧЛАН 90.

Сарадња у области ревизије и финансијске контроле

Сарадња између страна биће усмјерена на приоритете правне тековине (*acquis*) Заједнице у областима унутрашње финансијске контроле у јавном сектору (PIFC) и спољне ревизије. Стране ће нарочито сарађивати како би израдом и усвајањем одговарајућих прописа развиле унутрашњу финансијску контролу у јавном сектору, укључујући финансијско управљање и контролу, функционално независну унутрашњу ревизију, те независне системе спољне ревизије у Босни и Херцеговини, у складу са међународно прихваћеним стандардима контроле и ревизије, те методологијама и најбољом праксом Европске уније. Сарадња ће такође бити усмјерена на јачање капацитета и обуке за институције у сврху развијања унутрашње финансијске контроле у јавном сектору као и спољне ревизије (врховних институција за ревизију) у Босни и Херцеговини, која такође подразумијева успостављање и јачање централних јединица за усклађивање система финансијског управљања и контроле и система унутрашње ревизије.

ЧЛАН 91.

Промовисање и заштита инвестиција

Сарадња између страна у области промовисања и заштите инвестиција, у оквиру њихових надлежности, биће усмјерена на стварање повољне климе за домаће и стране приватне инвестиције, што је значајно за економски и индустријски опоравак Босне и Херцеговине.

ЧЛАН 92.

Сарадња у области индустрије

Сарадња ће бити усмјерена на промовисање модернизације и реструктурирање индустрије и појединих сектора у Босни и Херцеговини. Њоме ће бити обухваћена и индустријска сарадња између економских субјеката, с циљем јачања приватног сектора под условима који обезбјеђују заштиту животне средине.

Иницијативе за индустријску сарадњу одражаваће приоритете које одреде обје стране. Оне ће узети у обзир регионалне аспекте индустријског развоја, при чему ће се, по потреби, промовисати међудржавна партнерства. Тим иницијативама ће се нарочито настојати успоставити одговарајући оквир за предузећа, побољшати управљање, знање и искуство (*know-how*), те промовисати тржиште, тржишна транспарентност и пословно окружење.

У оквиру сарадње водиће се рачуна о правној тековини (*acquis*) Заједнице у области индустријске политике.

ЧЛАН 93.

Мала и средња предузећа

Сарадња између страна биће усмјерена на развој и јачање малих и средњих предузећа (МСП) у приватном сектору, а нарочито ће се водити рачуна о приоритетима који се тичу правне тековине (*acquis*) Заједнице у области малих и средњих предузећа, те о десет смјерница утврђених у Европској повељи о малим предузећима.

ЧЛАН 94.

Туризам

Сарадња између страна у области туризма биће углавном усмјерена на унапређење размјене информација о туризму (путем међународних мрежа, банака података, итд.), јачање сарадње између туристичких предузећа, стручњака и влада те њихових надлежних агенција у области туризма и преношење знања и искустава (*know-how*), путем обуке, размјена и семинара. У оквиру сарадње нарочито ће се водити рачуна о правној тековини (*acquis*) Заједнице која се односи на овај сектор.

Сарадња се може одвијати и на регионалном нивоу.

ЧЛАН 95.

Пољопривреда и пољопривредно-индустријски сектор

Сарадња између страна биће усмјерена на приоритетне области правне тековине (*acquis*) Заједнице које се тичу пољопривреде, ветеринарства и фитосанитарне заштите. Сарадња ће нарочито бити усмјерена на модернизацију и реструктурирање пољопривреде и пољопривредно-индустријског сектора у Босни и Херцеговини, посебно ради испуњавања ветеринарских и фитосанитарних захтјева Заједнице, као и на подупирање постепеног усклађивања законодавства и праксе Босне и Херцеговине са правилима и стандардима Заједнице.

ЧЛАН 96.

Рибарство

Стране ће испитати могућност утврђивања области од заједничког интереса у рибарству. У оквиру сарадње нарочито ће се водити рачуна о приоритетима који се тичу правне тековине Заједнице (*acquis*) у области рибарства, укључујући поштовање обавеза које се тичу правила међународних и регионалних риболовних организација о управљању и очувању рибљих ресурса.

ЧЛАН 97.

Царина

Стране ће успоставити сарадњу у овој области како би зајамчиле поштовање свих одредаба које треба усвојити у области трговинске размјене и постигле усклађивање царинског система Босне и Херцеговине са системом Заједнице, чиме се доприноси отварању пута мјерама либерализације које су предвиђене овим споразумом те постепеном усклађивању законодавства Босне и Херцеговине са правном тековином (*acquis*) Заједнице.

У оквиру сарадње нарочито ће се водити рачуна о приоритетима који се тичу правне тековине (*acquis*) Заједнице у области царина.

Правила о међусобној управној помоћи страна у области царина утврђена су Протоколом 5.

ЧЛАН 98.

Опорезивање

Стране ће успоставити сарадњу у области опорезивања, укључујући мјере усмјерене на даљу реформу фискалног система и реструктурирање пореске управе како би се обезбиједило ефикасније убирање пореза и поспијешило сузбијање

пореских превара.

У оквиру сарадње нарочито ће се водити рачуна о приоритетима који се тичу правне тековине Заједнице (*acquis*) у области опорезивања и сузбијања штетне конкуренције у опорезивању. Уклањање штетне конкуренције у опорезивању требало би се обавити на основу принципа Кодекса понашања за пословно опорезивање, који је усагласио Савјет 1. децембра 1997. године.

Такође ће бити покренута сарадња на повећању транспарентности и борбе против корупције, укључујући размјену информација са државама чланицама, ради лакшег спровођења мјера којима се спречавају пореске преваре, утаје или избјегавање пореза. Босна и Херцеговина ће такође склопити све потребне билатералне споразуме са државама чланицама, у складу са посљедњим ажурираним моделом уговора ОЕЦД-а о избјегавању двоструког опорезивања порезима на доходак и на имовину те на основу Модела споразума ОЕЦД-а о размјени информација о питањима која се тичу пореза, уколико је држава чланица, подносилац захтјева, његов потписник.

ЧЛАН 99.

Сарадња у области социјалне политике

Стране ће сарађивати како би олакшале реформу политике запошљавања у Босни и Херцеговини, у контексту ојачаних економских реформи и интеграције. Сарадњом ће се такође настојати подржати прилагођавање система социјалне сигурности у Босни и Херцеговини новим економским и социјалним захтјевима како би се обезбиједио једнак приступ и дјелотворна подршка свим осјетљивим лицима и може укључити прилагођавање законодавства Босне и Херцеговине у погледу услова рада и једнаких могућности за жене и мушкарце, особе са посебним потребама и за све осјетљиве особе, укључујући и припаднике мањина, као и унапређење нивоа заштите здравља и сигурности радника, узимајући за основу постојећи ниво заштите у Заједници.

У оквиру сарадње нарочито ће се водити рачуна о приоритетима који се тичу правне тековине (*acquis*) Заједнице у овој области.

ЧЛАН 100.

Образовање и обука

Стране ће сарађивати ради подизања нивоа општег образовања те стручног образовања и обуке у Босни и Херцеговини, као и политике према младима и рада омладине, укључујући и неформално образовање. Приоритет у систему високог образовања биће достизање циљева Болоњске декларације у оквиру међувладиног Болоњског процеса.

Стране ће такође сарађивати како би се обезбиједио приступ свим нивоима образовања и обуке у Босни и Херцеговини без икакве дискриминације по основу пола, боје коже, етничког поријекла или вјере. За Босну и Херцеговину приоритет би требало да буде поштовање обавеза преузетих из релевантних међународних конвенција које се односе на ова питања.

Одговарајући програми и инструменти Заједнице допринијеће усавршавању структура и активности које се тичу образовања и обуке у Босни и Херцеговини.

У оквиру сарадње нарочито ће се водити рачуна о приоритетима који се тичу правне тековине (*acquis*) Заједнице у овој области.

ЧЛАН 101.

Сарадња у области културе

Стране се обавезују да ће промовисати сарадњу у области културе. Та сарадња *inter alia* служи за подизање нивоа међусобног разумијевања и поштовања међу појединцима, заједницама и народима. Стране се такође обавезују да ће сарађивати на промовисању културне разноликости, нарочито у оквиру Конвенције UNESCO-а о заштити и промовисању разноликости културног изражавања.

ЧЛАН 102.

Сарадња у области аудиовизуелних услуга

Стране ће сарађивати на промовисању аудиовизуелне индустрије у Европи и на подстицању копродукције у областима кинематографије и телевизије.

Сарадња би *inter alia* могла укључивати програме и могућности за обуку новинара и других професионалаца у области медија, као и техничку помоћ јавним и приватним медијима, а ради јачања њихове независности, професионализма и повезаности са европским медијима.

Босна и Херцеговина ће ускладити своје политике регулисања садржајних аспеката прекограничног емитовања са политикама Заједнице и ускладиће своје законодавство са релевантном правном тековином (*acquis*) Заједнице. Босна и Херцеговина ће посветити посебну пажњу питањима стицања права интелектуалне својине над програмима који се емитују путем сателита, земаљске мреже предајника и кабловске мреже.

ЧЛАН 103.
Информационо друштво

Сарадња ће прије свега бити усмјерена на приоритете правне тековине (*acquis*) Заједнице које се односе на информационо друштво. Њоме ће се углавном пружити подршка постепеном усклађивању политика и законодавства Босне и Херцеговине у овом сектору са политикама и законодавством Заједнице.

Стране ће сарађивати и у смислу даљег развоја информационог друштва у Босни и Херцеговини. Глобални циљеви обухватиће припрему цјелокупног друштва за дигитално доба, привлачење инвестиција и обезбјеђивање интероперабилности мрежа и услуга.

ЧЛАН 104.
Мреже и услуге електронских комуникација

Сарадња ће, прије свега, бити усмјерена на приоритете правне тековине (*acquis*) Заједнице у овој области.

Стране ће нарочито јачати сарадњу у области мрежа електронских комуникација и услуга електронских комуникација, са крајњим циљем да Босна и Херцеговина усвоји правну тековину (*acquis*) Заједнице у овој области годину дана након ступања на снагу овог споразума.

ЧЛАН 105.
Информације и комуникације

Заједница и Босна и Херцеговина предузеће мјере неопходне за подстицање међусобне размјене информација. Приоритет ће се дати програмима чији је циљ пружање основних информација о Заједници широј јавности и специјализованих информација стручним круговима у Босни и Херцеговини.

ЧЛАН 106.
Транспорт

Стране ће усмјерити сарадњу на приоритете правне тековине (*acquis*) Заједнице у области транспорта.

Посебан циљ сарадње може бити реструктурирање и модернизација видова транспорта у Босни и Херцеговини, унапређивање слободног кретања путника и робе, побољшавање приступа транспортном тржишту и капацитетима транспорта, укључујући и луке и аеродроме, подршка развоју различитих видова инфраструктура у вези са главним трансевропским мрежама, нарочито јачање регионалних веза у југоисточној Европи, у складу са Меморандумом о разумијевању о развоју основне регионалне транспортне мреже, постизање

стандарда саобраћаја сличних онима у Заједници, развој транспортног система у Босни и Херцеговини који је компатибилан и у складу са системом Заједнице, те унапређивање заштите животне средине у области транспорта.

ЧЛАН 107. Енергија

Сарадња ће бити усмјерена на приоритете правне тековине (*acquis*) Заједнице у области енергије, укључујући по потреби и аспекте нуклеарне безбједности. Та сарадња ће бити заснована на Уговору о оснивању енергетске заједнице, те ће се развијати с циљем постепеног интегрисања Босне и Херцеговине у европска енергетска тржишта.

ЧЛАН 108. Животна средина

Стране ће развијати и јачати сарадњу у области животне средине са основним задатком заустављања даље деградације и почеће побољшавати стање животне средине, с циљем одрживог развоја.

Стране ће нарочито успоставити сарадњу с циљем јачања управних структура и процедура ради обезбјеђења стратешког планирања питања у области животне средине и координације између релевантних чинилаца, те ће се усмјерити на усклађивање прописа Босне и Херцеговине са правном тековином (*acquis*) Заједнице. Сарадња се такође може усмјерити на израду стратегија за значајно смањење загађености ваздуха и воде на локалном, регионалном и прекограничном нивоу, укључујући и отпад и хемикалије, за успостављање система ефикасне, чисте, одрживе и обновљиве производње и потрошње енергије, те стратегија за обављање процјене утицаја на животну средину и стратешке процјене животне средине. Посебна пажња биће посвећена ратификацији и спровођењу Протокола из Кјота.

ЧЛАН 109. Истраживања и технолошки развој

Стране ће подстицати сарадњу у области цивилног научног истраживања и технолошког развоја засновану на обостраној користи и узимајући у обзир расположивост ресурса, адекватан приступ њиховим програмима, зависно од одговарајућих нивоа ефикасне заштите права интелектуалне, индустријске и трговинске својине.

У оквиру сарадње посебно ће се водити рачуна о приоритетима правне тековине (*acquis*) Заједнице везаним за област истраживања и технолошког развоја.

ЧЛАН 110.
Регионални и локални развој

Стране ће настојати да јачају и развијају регионалну и локалну сарадњу, с циљем доприношења економском развоју и смањењу регионалних неуравнотежености. Посебна пажња биће посвећена прекограничној, транснационалној и међурегионалној сарадњи.

У оквиру сарадње посебно ће се водити рачуна о приоритетима правне тековине (*acquis*) Заједнице у области регионалног развоја.

ЧЛАН 111.
Реформа јавне управе

Циљ сарадње ће бити унапређивање развоја ефикасне и одговорне јавне управе у Босни и Херцеговини, допуњавајући реформске напоре предузете до сада у овој области.

Сарадња у овој области ће углавном бити усмјерена на изградњу институција, у складу са захтјевима Европског партнерства, и укључиваће аспекте попут израде и спровођења транспарентних и непристрасних процедура одабира запослених, управљања људским потенцијалима и напредовања у служби, сталне обуке, промовисања етике у оквиру јавне управе и јачања процеса доношења политика. Приликом спровођења реформи пажња ће бити посвећена циљевима фискалне одрживости, укључујући и аспекте фискалне структуре. Сарадњом ће бити обухваћени сви нивои јавне управе у Босни и Херцеговини.

ГЛАВА IX
ФИНАНСИЈСКА САРАДЊА

ЧЛАН 112.

Ради постизања циљева овог споразума и у складу са чл. 5, 113. и 115, Босна и Херцеговина може примити од Заједнице финансијску помоћ у облику грантова и зајмова, укључујући зајмове Европске инвестиционе банке. Помоћ Заједнице је условљена напретком у задовољавању политичких критеријума из Копенхагена, а посебно напретком у испуњавању конкретних приоритета Европског партнерства. У обзир ће се узети и процјена из годишњих извјештаја о напретку Босне и Херцеговине. Помоћ Заједнице ће такође зависити од услова Процеса стабилизације и придруживања, посебно у погледу обавезе примаоца да спроведе демократске, економске и институционалне реформе. Помоћ која се додјељује Босни и Херцеговини биће намијењена за задовољавање утврђених потреба, испуњавање договорених приоритета и одражаваће способност апсорпције и, по потреби, исплате и примјене предузетих мјера за реформу и реструктурирање привреде.

ЧЛАН 113.

Финансијска помоћ у облику грантова може се пружати у складу са релевантном уредбом Савјета у оквиру вишегодишњег индикативног оквирног програма и на основу годишњих акционих планова које Заједница утврђује након консултација са Босном и Херцеговином.

Финансијска помоћ може обухватити било коју област сарадње, посебно водећи рачуна о правосуђу и унутрашњим пословима, усклађивању законодавства и економском развоју.

ЧЛАН 114.

Ради омогућавања оптималног коришћења расположивих средстава, стране ће обезбиједити да доприноси Заједнице буду остварени у тијесној координацији са доприносима из других извора, попут доприноса из држава чланица, других држава и међународних финансијских институција.

У ту сврху стране ће редовно размјењивати информације о свим изворима помоћи.

ГЛАВА X

ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ, ОПШТЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

ЧЛАН 115.

Овим се оснива Савјет за стабилизацију и придруживање, који ће надзирати примјену и спровођење овог споразума. Он ће се састајати на одговарајућем нивоу у редовним размацима и када то околности захтијевају. Разматраће сва важна питања која се појаве у оквиру овог споразума и сва друга билатерална и међународна питања од обостраног интереса.

ЧЛАН 116.

1. Савјет за стабилизацију и придруживање састоји се од чланова Савјета Европске уније и чланова Европске комисије са једне, и чланова Савјета министара Босне и Херцеговине са друге стране.
2. Савјет за стабилизацију и придруживање доноси свој пословник.
3. Чланови Савјета за стабилизацију и придруживање могу уредити да их се заступа, у складу са условима утврђеним пословником Савјета.
4. Савјетом за стабилизацију и придруживање наизмјенично предсједавају представник Заједнице и представник Босне и Херцеговине, у складу са одредбама које ће бити утврђене у пословнику Савјета.
5. У питањима која се ње тичу, Европска инвестициона банка учествује у раду Савјета за стабилизацију и придруживање у својству посматрача.

ЧЛАН 117.

Ради постизања циљева овог споразума, Савјет за стабилизацију и придруживање је овлашћен да доноси одлуке у оквиру овог споразума, у случајевима који су у њему утврђени. Донесене одлуке су обавезујуће за стране, које морају предузети мјере неопходне за њихово спровођење. Савјет за стабилизацију и придруживање такође може давати одговарајуће препоруке. Он своје одлуке и препоруке саставља на основу договора између страна.

ЧЛАН 118.

1. Савјету за стабилизацију и придруживање ће у обављању његових дужности помагати Одбор за стабилизацију и придруживање, који се састоји од представника Савјета Европске уније и представника Европске комисије, с једне стране, и представника Савјета министара Босне и Херцеговине, с друге стране.
2. У свом пословнику Савјет за стабилизацију и придруживање утврђује дужности Одбора за стабилизацију и придруживање, које обухватају припремање састанака Савјета за стабилизацију и придруживање, те одређује начин рада Одбора.

3. Савјет за стабилизацију и придруживање може Одбору за стабилизацију и придруживање делегирати било које од својих овлашћења. У том случају, Одбор за стабилизацију и придруживање доноси своје одлуке у складу са условима из члана 117.

ЧЛАН 119.

Одбор за стабилизацију и придруживање може оснивати пододборе.

Прије истека прве године од дана ступања на снагу овог споразума, Одбор за стабилизацију и придруживање основаће неопходне пододборе за адекватно спровођење овог споразума.

Биће основан пододбор за питања миграција.

ЧЛАН 120.

Савјет за стабилизацију и придруживање може одлучити да оснује било какав други посебан одбор или тијело које ће му помагати у обављању дужности. Својим пословником, Савјет за стабилизацију и придруживање одредиће састав и дужности таквих одбора односно тијела и начин њиховог рада.

ЧЛАН 121.

Овим се оснива Парламентарни одбор за стабилизацију и придруживање. То ће бити форум у којем ће се чланови Парламентарне скупштине БиХ и Европског парламента састајати и размјењивати мишљења. Одбор ће се састајати у временским размацима које сам утврди.

Парламентарни одбор за стабилизацију и придруживање састоји се од чланова Европског парламента, с једне стране, и чланова Парламентарне скупштине БиХ с друге стране.

Парламентарни одбор за стабилизацију и придруживање доноси свој пословник.

Парламентарним одбором за стабилизацију и придруживање наизмјенично предсједавају члан Европског парламента и члан Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, у складу са одредбама утврђеним његовим пословником.

ЧЛАН 122.

У оквиру овог споразума, свака страна се обавезује да ће обезбиједити да физичка и правна лица друге стране имају приступ, без дискриминације у односу на своје држављане, надлежним судовима и управним органима страна ради заштите својих личних и имовинских права.

ЧЛАН 123.

Ниједна одредба овог споразума не спречава страну да предузме мјере:

- (a) које сматра неопходним како би спријечила откривање информација супротно својим суштинским безбједносним интересима;
- (b) које се односе на производњу или трговину оружјем, муницијом или ратним материјалом, или на истраживање, развој и производњу која је пријекно потребна за одбрамбене сврхе, под условом да такве мјере не нарушавају услове конкуренције у односу на производе који нису намијењени у конкретно војне сврхе;
- (c) које сматра од суштинског значаја за сопствену безбједност у случају озбиљних унутрашњих поремећаја који утичу на очување закона и реда, у вријеме рата или озбиљне међународне напетости која представља ратну опасност, или ради испуњавања обавеза које је прихватила да би се очували мир и међународна безбједност.

ЧЛАН 124.

1. У областима обухваћеним овим споразумом и не доводећи у питање посебне одредбе које он садржи:

- (a) рјешења која Босна и Херцеговина примијени у односу на Заједницу не смију довести ни до какве дискриминације између држава чланица, њихових држављана, предузећа или фирми;
- (b) рјешења која Заједница примијени у односу на Босну и Херцеговину не смију довести ни до какве дискриминације између држављана, предузећа или фирми из Босне и Херцеговине.

2. Одредбе става 1. овог члана не доводе у питање право страна да примијене релевантне одредбе свог фискалног законодавства на пореске обвезнике који нису у идентичној ситуацији у погледу свог пребивалишта.

ЧЛАН 125.

1. Стране ће предузети све опште или посебне мјере које су потребне за испуњавање својих обавеза према овом споразуму. Оне ће обезбиједити постизање циљева утврђених овим споразумом.

2. Стране су сагласне да на захтјев једне стране одмах изврше консултације одговарајућим каналима како би разговарале о сваком питању које се тиче тумачења или спровођења овог споразума и других релевантних аспеката односа међу странама.

3. Свака страна упућује Савјету за стабилизацију и придруживање сваки спор који се тиче примјене и тумачења овог споразума. У том случају примјењује се

члан 126. и, зависно од случаја, Протокол бр. 6.

Савјет за стабилизацију и придруживање може спор ријешити доношењем обавезујуће одлуке.

4. Ако једна од страна сматра да друга страна није испунила неку обавезу из овог споразума, она може предузети одговарајуће мјере. Прије тога, осим у посебно хитним случајевима, доставиће Савјету за стабилизацију и придруживање све релевантне информације које су потребне за темељито испитивање ситуације ради проналажења рјешења које је прихватљиво странама.

При одабиру мјера предност се мора дати оним мјерама које најмање нарушавају функционисање овог споразума. О тим мјерама се одмах обавјештава Савјет за стабилизацију и придруживање и, ако то друга страна затражи, оне постају предмет консултација унутар Савјета за стабилизацију и придруживање, Одбора за стабилизацију и придруживање, или било којег другог тијела установљеног на основу чл. 119. и 120.

5. Одредбе ст. 2, 3. и 4. овог члана ни на који начин неће утицати на нити доводити у питање чл. 30, 38, 39, 40. и 44, и Протокол 2.

ЧЛАН 126.

1. У случају спора између страна у погледу тумачења или спровођења овог споразума, било која страна доставља другој страни и Савјету за стабилизацију и придруживање формални захтјев за рјешавање спорног питања.

У случају када једна страна сматра да мјера коју је усвојила друга страна или пропуст друге стране да дјелује представља кршење обавеза из овог споразума, формални захтјев за рјешавање спора садржаваће разлоге за овакав став и по потреби биће наведено да страна може усвојити мјере из члана 125. став 4.

2. Стране ће настојати да сваки спор ријеше путем консултација, у доброј вјери, у оквиру Савјета за стабилизацију и придруживање и другим тијелима у складу са ставом 3. овог члана, с циљем што бржег постизања узајамно прихватљивог рјешења.

3. Стране ће Савјету за стабилизацију и придруживање доставити све релевантне информације неопходне за детаљно испитивање ситуације.

Док год спор не буде ријешен, о њему ће се разговарати на сваком састанку Савјета за стабилизацију и придруживање, осим у случају када је покренут поступак арбитраже из Протокола 6. Спор ће се сматрати ријешеним када Савјет донесе обавезујућу одлуку из члана 125. став 3. или када објави да спор више не постоји.

Консултације о спору се такође могу одржавати на било којем састанку Одбора за стабилизацију и придруживање или на састанку било којег другог релевантног

одбора или тијела успостављеног на основу чл. 119. или 120, као што је договорено између страна или на захтјев било које од страна. Консултације се такође могу вршити у писаној форми.

Све информације које се изнесу током консултација остају повјерљиве.

4. За питања у оквиру примјене Протокола 6, свака страна може поднијети спорно питање на рјешавање путем арбитраже у складу с тим протоколом, у случају када стране нису успјеле ријешити спор у року од два мјесеца након покретања поступка рјешавања спора у складу са ставом 1. овог члана.

ЧЛАН 127.

Све док се не постигну једнака права појединаца и економских субјеката на основу овог споразума, овај споразум неће утицати на права која су им осигурана постојећим споразумима који обавезују једну или више држава чланица са једне, и Босну и Херцеговину са друге стране.

ЧЛАН 128.

Анекси од I до VII и протоколи 1 до 7. чине саставни дио овог споразума.

Оквирни споразум између Европске заједнице и Босне и Херцеговине о општим принципима учешћа Босне и Херцеговине у програмима Заједнице², потписан 22. новембра 2004. године, и његов анекс, чиниће саставни дио овог споразума. Ревизија која је предвиђена у члану 8. Оквирног споразума обављаће се у Савјету за стабилизацију и придруживање, које ће имати овлашћења да мијења Оквирни споразум, ако је то потребно.

ЧЛАН 129.

Овај се споразум склапа на неодређено вријеме.

Свака страна може да откаже овај споразум тако што ће обавијестити о томе другу страни. Овај споразум престаје да важи шест мјесеци од дана таквог обавјештења.

Свака страна може да суспендује овај споразум, што одмах ступа на снагу, у случају да друга страна не поштује један од кључних елемената овог споразума.

ЧЛАН 130.

За потребе овог споразума, појам "стране" означава Заједницу или њене државе чланице, или Заједницу и њене државе чланице, у складу са њиховим односним овлашћењима, са једне, и Босну и Херцеговину, са друге стране.

---

² "Сл. гласник", број: 192, од 22. јула 2005. године, стр. 9.

ЧЛАН 131.

Овај споразум се, са једне стране, примјењује на територијама на којима се примјењују уговори о оснивању Европске заједнице и Европске заједнице за атомску енергију и под условима утврђеним у тим уговорима, а са друге стране на територији Босне и Херцеговине.

Члан 132.

Генерални секретар Савјета Европске уније је депозитар овог споразума.

ЧЛАН 133.

Споразум је састављен у два примјерка на бугарском, чешком, данском, холандском, енглеском, естонском, финском, француском, њемачком, грчком, мађарском, италијанском, летонском, литванском, малтешком, пољском, португалском, румунском, словачком, словеначком, шпанском, шведском, босанском, хрватском и српском језику, при чему је сваки од тих текстова једнако вјеродостојан.

ЧЛАН 134.

Стране ће ратификовати или одобрити овај споразум у складу са својим процедурама.

Инструменти ратификације или одобравања биће депоновани у Генералном секретаријату Савјета Европске уније.

Овај споразум ступа на снагу првог дана другог мјесеца који слиједи након дана депоновања посљедњег инструмента ратификације или одобрења.

ЧЛАН 135.

Привремени споразум

У случају да прије окончања поступака потребних за ступање на снагу овог споразума, одредбе неких дијелова овог споразума, посебно оне које се односе на слободно кретање робе и на одговарајуће одредбе о превозу, ступе на снагу на основу привремених споразума између Заједнице и Босне и Херцеговине, стране су сагласне да у таквим околностима, за потребе одредаба Главе IV, чл. 71, 72. и 73. овог споразума, протокола 1, 2, 4, 5, 6. и 7. и одговарајућих одредаба Протокола 3 овог споразума, израз "дан ступања на снагу овог споразума" значи дан ступања на снагу привременог споразума у односу на обавезе садржане у напријед наведеним одредбама.

ЛИСТА АНЕКСА И ПРОТОКОЛА

АНЕКСИ

- Анекс I. (члан 21.) - Царински уступци Босне и Херцеговине за индустријске производе Заједнице
- Анекс II. (члан 27. став (2)) - Дефиниција производа од јунетине
- Анекс III. (члан 27.) - Царински уступци Босне и Херцеговине за примарне пољопривредне производе поријеклом из Заједнице
- Анекс IV. (члан 28.) - Царине које се примјењују на робе поријеклом из Босне и Херцеговине при увозу у Заједницу
- Анекс V. (члан 28.) - Царине које се примјењују на робу поријеклом из Заједнице при увозу у Босну и Херцеговину
- Анекс VI. (члан 50.) - Пословно настањивање: финансијске услуге
- Анекс VII. (члан 73.) - Право интелектуалног, индустријског и трговинског власништва

ПРОТОКОЛИ

- Протокол 1 (члан 25.) о трговини прерађеним пољопривредним производима између Заједнице и Босне и Херцеговине
- Протокол 2 (члан 42) о дефиницији појма “производи с поријеклом” и начинима административне сарадње за примјену одредби овог споразума између Заједнице и Босне и Херцеговине
- Протокол 3 (члан 59.) о копненом транспорту
- Протокол 4 (члан 71.) о државној помоћи у индустрији челика
- Протокол 5 (члан 97.) о узајамној административној помоћи у царинским питањима
- Протокол 6 (члан 126.) - Рјешавање спорова
- Протокол 7 (члан 27.) о узајамним преференцијалним уступцима за одређена вина, узајамном признавању, заштити и контроли назива вина, алкохолних пића и ароматизованих вина